

Załącznik
do uchwały Nr XXX/233/09
Rady Gminy Niemce
z dnia 27 stycznia 2009 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY NIEMCE NA LATA 2009-2015

WRZESIEŃ 2008

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
CZĘŚĆ I: DIAGNOZA STAN WYJŚCIOWEGO	5
1. PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	7
1.1. Położenie	7
1.2. Osadnictwo	7
1.3. Zasoby i walory przyrodnicze	8
1.3.1. Klimat	8
1.3.2. Gleby	9
1.3.3. Wody	10
1.3.4. Bogactwa naturalne	10
1.4. Ochrona środowiska	10
1.4.1. Szata roślinna i flora	12
1.4.2. Fauna	12
1.5. Walory kulturowe.....	13
2. SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA	15
2.1. Charakterystyka demograficzna	15
2.1.1. Struktura ludności według płci	16
2.1.2. Urodzenia i zgony.....	17
2.1.3. Małżeństwa	18
2.1.4. Migracje.....	19
2.1.5. Struktura ludności wg wieku	21
2.2. Gospodarstwa domowe oraz źródła ich utrzymania	22
2.3. Warunki mieszkaniowe	23
2.4. Zatrudnienie i rynek pracy	23
2.3.1. Struktura zatrudnienia ludności gminy	23
2.3.2. Struktura bezrobocia	25
3. SFERA GOSPODARCZA	27
3.1. Sektor rolniczy	26
3.2. Sektor pozarolniczy	28
3.3. Instytucje otoczenia i wspierania przedsiębiorczości	32
3.4. Sektor turystyki	34
3.5. Analiza SWOT	
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	35
4.1. Komunikacja i transport	35
4.2. Sieć wodociągowa, kanalizacyjna, gazowa i zaopatrzenie w ciepło	36
4.3. Gospodarka odpadami	37
4.4. Elektroenergetyka	38
4.5. Telekomunikacja	39
4.6. Analiza SWOT	
5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	39
5.1. Infrastruktura edukacyjna	40
5.1.1. Przedszkola	40
5.1.2. Szkoły podstawowe i gimnazja	41
5.1.3. Szkoły ponadgimnazjalne	43
5.4. Infrastruktura sportowa	44
5.5. Infrastruktura kultury	44
5.6. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej	46
5.6.1. Ochrona zdrowia	46
5.6.2. Pomoc społeczna	47

5.7. Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego.....	48
5.8. Analiza SWOT	
6. POLITYKA WŁADZ GMINY	49
6.1. Budżet	49
6.2. Inne instrumenty polityki władz lokalnych	53
6.3. Kapitał społeczny w gminie	54
6.4. Pozycja gminy w województwie	54
CZĘŚĆ II: CELE I PRIORYTETY ROZWOJU GMINY NIEMCE	60
1. WIZJA I MISJA ROZWOJU GMINY	60
2. MISJA ROZWOJU GMINY	62
3. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY	64
4. Spójność z innymi dokumentami	67
5.. System wdrażania, monitorowania i finansowania Strategii Rozwoju Gminy Niemce	68
5.1. Wdrażanie	69
5.2. Źródła finansowania	70
5.3. Monitorowanie	70
5.4. Promocja Strategii	71
Konsultacje społeczne	71
ZAKOŃCZENIE	71

WSTĘP

Przeгляд założeń, opracowanej w ubiegłych latach strategii rozwoju gminy spowodował, że władze oraz społeczność lokalna, zdecydowały o ponownym zdefiniowaniu celów rozwoju Gminy Niemce, uwzględniając pojawiające się szanse i doświadczenia związane z członkowstwem Polski w Unii Europejskiej oraz możliwość korzystania z licznych instrumentów finansowych wspierający rozwój lokalny i regionalny.

Strategia Rozwoju Gminy Niemce na lata 2009-2015, jest dokumentem stanowiącym podstawowy element długofalowego rozwoju i zarządzania gminą. Celem strategii jest przede wszystkim wskazanie wizji oraz strategicznych kierunków rozwoju gminy. Dobrze zorganizowany proces opracowania strategii umożliwia zaangażowanie władz lokalnych oraz mieszkańców w planowanie swojej przyszłości. Uwzględnienie zgłaszanych opinii i pomysłów pozwala na wypracowanie strategii, z którą będzie się identyfikowała w dużym stopniu społeczność lokalna.

Posiadanie przedmiotowego dokumentu planistycznego, wynika z uregulowań prawnych, zawartych między innymi w ustawie o samorządzie gminnym, ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju powiatu, województwa i kraju, ale przede wszystkim posiadanie aktualnej strategii rozwoju, podyktowane jest względami praktycznymi tzw. „dobrego rządzenia”.

Strategia stanowi formalną podstawę do przygotowania wniosków o finansowanie zadań ze źródeł unijnych, między innymi z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013.

Opracowana strategia jest dokumentem średniookresowym, a okres jej realizacji przypadnie na lata **2009-2015**. Z uwagi na dość długi okres obowiązywania strategii przyjęto, że musi to być dokument uniwersalny, uwzględniający najważniejsze problemy rozwojowe Gminy Niemce.

W trakcie opracowania strategii, uwzględniono dokumenty, opracowane na przestrzeni ostatnich sześciu lat (między innymi plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Niemce).

Bardzo ważnym źródłem informacji były dane statystyczne uzyskane z Banku Danych Regionalnych oraz wyniki Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku.

Przy opracowaniu części diagnostycznej wykorzystano wyniki badań ankietowych, otrzymanych od lokalnych przedstawicieli różnych środowisk: szkoły, przedszkole, podmioty gospodarcze, radni oraz społeczność lokalna.

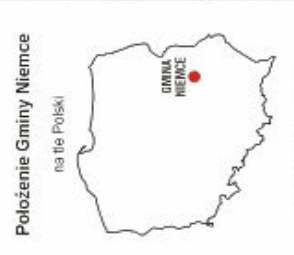
CZEŚĆ I

DIAGNOZA STANU WYJŚCIOWEGO

RAPORT O STANIE GMINY NIEMCE

MAPA GMINY NIEMCE

URZĄD GMINY NIEMCE: 21-025 Niemce, ul. Lubelska 121, tel. (0-81) 756 15 21; fax. (0-81) 756 17 90, e-mail: info@niemce.pl, www.niemce.pl

OBJAŚNIENIA

	Granica gminy
	Droga główna: Numer drogi
	Droga drugorzędna: Nr drogi
	Droga lokalna
	Droga pocztowa
	Kolej i stacja
	Stacja turystyczna
	Stacja paliw: Parking
	Restauracja
	Hotele: Ośrodek wypoczynkowy
	Zakład
	Kościół
	Cmentarz
	Zab. zwarta: Zab. rozprosz.
	Las

Redakcja i opracowanie: MAPPROJEKT

Z NAMI PROSTO DO CELU >>
www.mapprojekt.pl
 tel. (0048) 501 533 537, e-mail: biuro@mapprojekt.pl
www.mapprojekt.pl
 © Wszelkie prawa zastrzeżone.

1. PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

1.1. Położenie

Gmina Niemce położona jest w północnej części Wyżyny Lubelskiej w środkowo-zachodniej części województwa lubelskiego w powiecie lubelskim. Obszar gminy obejmuje część Płaskowyżu Nałęczowskiego oraz południową część Równiny Lubartowskiej.

Jest to gmina wiejska, jedna z największych w województwie. Ogólna powierzchnia obszaru gminy wynosi 14 109, 18 ha.

Gmina Niemce sąsiaduje z następującymi gminami:

- Na południu z gminą miejską Lublin,
- Na wschodzie i południowym wschodzie z gminami wiejskimi: Spiczyn i Wólka,
- Na północy z gminami wiejskimi: Lubartów i Kamionka,
- Na zachodzie i południowym zachodzie z gminami wiejskimi: Garbów i Jastków.

Obszar gminy Niemce dzieli się na 28 sołectw: Baszki, Boduszyn, Bystrzyca Kolonia, Ciecierzyn, Dys, Dziuchów, Elizówka, Jakubowice Konińskie, Jakubowice Konińskie Kolonia, Kawka, Krasienin, Krasienin Kolonia, Ludwinów, Łagiewniki, Majdan Krasieniński, Nasutów, Niemce, Nowy Staw, Osówka, Pólko, Pyszczoła Góra, Rudka Kozłowiecka, Stoczek, Stoczek Kolonia, Swoboda, Wola Krasienińska, Wola Niemiecka i Zalesie.

Stolicą gminy jest miejscowość Niemce licząca 3 674 mieszkańców. Jest to największe pod względem liczby mieszkańców sołectwo. Niemce stanowią główny ośrodek rozwojowy gminy, położony w północno-wschodniej części, na obrzeżu dużego kompleksu Lasów Kozłowieckich o kluczowej roli ekologicznej i ważnym znaczeniu wypoczynkowym w skali województwa (niestety jest to niekorzystne położenie dla obsługi ludności).

1.2. Osadnictwo

Osadnictwo na terenie gminy ma charakter zwarty (Niemce, Nasutów, Łagiewniki, Ludwinów, Zalesie) oraz rozproszony tzw. typ kolonijny (np.: Krasienin Kolonia, Jakubowice Konińskie Kolonia, Stoczek Kolonia).

Charakterystyczne jest skupienie osadnictwa w dolinie rzeki Ciemięgi. Znajdują się tam wsie zwarte, ciągnące się wzdłuż rzeki z prostopadłym do jej biegu układem pól,

tw. „łańcuchówki”. Dolina nie ma zabudowy ciągłej, między wsiami istnieją wyraźne granice. Zabudowa występuje zwykle po jednej stronie rzeki.

W pewnej odległości od rzeki, na stokach i wierzchowinach usytuowały się wsie o charakterze kolonijnym.

Mają one zabudowę luźną, położoną wzdłuż prosto wytyczonych dróg. Rzędówki są charakterystyczną cechą osadnictwa na południe od doliny Ciemięgi. Zauważa się tutaj duży wpływ strefy podmiejskiej miasta Lublina.

1.3. Zasoby i walory przyrodnicze

Obszar gminy Niemce leży w obrębie struktury zwanej niecką lubelską. Rzeźba południowej części gminy ma dwa zasadnicze elementy: równina akumulacji lessowej o charakterze wysoczyzny i dolina Ciemięgi rozcinająca pokrywę lessową. Głęboka na przeszło 20 m dolina Ciemięgi jest elementem decydującym o rzeźbie terenu. Większą część gminy, (środkową i częściowo północną) w przeważającej mierze użytkowaną, jako grunty orne, zajmuje wysoczyzna morenowa falista, zbudowana z gliny zwałowej. Jej powierzchnia jest rozcięta suchymi dolinami.

1.3.1. Klimat

Klimat obszaru gminy kształtuje się pod wpływem polarnych mas powietrza pochodzenia morskiego i kontynentalnego. Stanowią one 90% wszystkich mas powietrza napływającego na ten teren. Przeważają wiatry południowo-zachodnie i zachodnie. Najmniejszy udział w ogólnej częstości mają wiatry północne.

W ogólnym tle klimatycznym wyróżniają się tereny dolin rzecznych Ciemięgi i Krzywej Rzeki oraz obszar Lasów Kozłowieckich, jako strefy oddziaływania tych lasów na obszar gminy. Tereny dolin rzecznych a w szczególności doliny Ciemięgi charakteryzują się podwyższonymi wartościami wilgotności powietrza, utrzymujących się znacznie dłużej niż na terenach otwartych, nieco niższymi temperaturami powietrza i obniżoną w stosunku do wysoczyzn roczną sumą promieniowania słonecznego.

Dna dolin rzecznych, tereny podmokłe jak również i suche doliny są obszarami niekorzystnymi dla osadnictwa. Natomiast z punktu widzenia flory i fauny szczególnie dolina Ciemięgi stwarza korzystne warunki dla rozwoju wielu gatunków, charakterystycznych dla siedlisk wilgotnych.

Bardzo ważnym elementem w kształtowaniu klimatu są lasy. Szczególnie atrakcyjne dla rekreacji jak i dla biosfery są tereny przyleśne. Tworzą one naturalne warunki zaciszności, przez co łagodzą bodźcowość klimatu.

W strefie przyleśnej zaznacza się oddziaływanie olejków eterycznych o właściwościach bakteriobójczych. Znaczenie klimatotwórcze lasów polega również na tym, że wzbogacają one skład powietrza w cenne składniki podnoszące komfort klimatyczny oraz na kształtowaniu struktury pionowej równowagi termicznej. Zasięg oddziaływania lasu zależy od jego: wielkości, wysokości i składu gatunkowego drzewostanu.

1.3.2. Gleby

Decydującym czynnikiem wpływającym na typ gleby jest skała macierzysta, na której jest ona wykształcona. Na terenie gminy występują następujące utwory powierzchniowe: w części południowej i środkowej - utwory lessowe lub lessopochodne, w części północnej - gliny zwałowe i piaski pochodzenia wodnolodowcowego. Doliny rzeczne Ciemięgi, Mininy oraz Krzywej Rzeki wypełniają namuły, torfy oraz materiał organogeniczny.

Na podstawie mapy glebowo - rolniczej można stwierdzić, że północna część gminy należąca do Równiny Lubartowskiej pokryta jest glebami bielcowymi wytworzonymi z utworów pochodzenia wodnolodowcowego (glin, piasków gliniastych). Największą powierzchnię zajmują gleby brunatne wyługowane. Gleby brunatne posiadają bardzo dobre właściwości agrotechniczne i duże zdolności produkcyjne. Zalicza się je na ogół do I, II lub co najmniej III klasy bonitacyjnej. Na zachód od linii Żulin – Ciecierzyn, występują gleby brunatne wyługowane, głównie o lekkim i średnim składzie mechanicznym. Zaliczane są one do kompleksu pszennego bardzo dobrego i dobrego, rzadko wadliwego. Stosunkowo małą powierzchnię zajmują mady oraz gleby torfowe, mułowe oraz murszowo-torfowe. Ich występowanie związane jest z doliną Ciemięgi, Mininy oraz Krzywej Rzeki. Gleby te wykształciły się w warunkach nadmiernego uwilgotnienia.

Najlepsze gleby znajdują się w południowej części gminy, średnie w środkowej i zachodniej, natomiast najslabsze - w skrajnie północnej części. Przewaga słabych gleb w części północnej stwarza duże możliwości działań proekologicznych w tym rejonie, głównie zalesień i zadrzewień. Zdecydowana większość gleb gminy jest średniej i wysokiej klasy bonitacyjnej, gdzie przewagę stanowią gleby klasy III, zajmując niemal połowę powierzchni użytków rolnych.

1.3.3. Wody

Wody powierzchniowe gminy reprezentowane są przez górne odcinki rzek: Mininy i Krzywej Rzeki, środkowy odcinek Ciemięgi oraz rowy melioracyjne. Ciemięga jest rzeką IV rzędu, lewobrzeżnym dopływem Bystrzycy. Dorzecze ma kształt wydłużony, rzeka płynie w kierunku równoleżnikowym. Zasilanie Ciemięgi wodami podziemnymi odbywa się korytowo bądź za pośrednictwem źródeł. Na terenie gminy Ciemięga nie przyjmuje żadnego stałego dopływu.

Minina jest rzeką III rzędu, lewostronnym dopływem Wieprza. Odwadnia głównie środkową część Równiny Lubartowskiej. W Krasieninie rzeka przyjmuje pierwszy dopływ, którym jest bezimienny ciek z miejscowości Majdan Krasieniński o długości 5 km.

Minina najwięcej wody prowadzi na wiosnę w okresie roztopów, natomiast latem i jesienią cechuje się niskim stanem wody. Większy ich przybór w tym okresie wiąże się jedynie z obfitymi opadami. W miejscowości Dąbrówka do Mininy uchodzi Krzywa Rzeka, której źródłowy odcinek tworzy rów biorący początek przy drodze wojewódzkiej Nr 828 Garbów - Niemce - Jawidz. Krzywa Rzeka na 5,5 km swojego biegu przyjmuje ciek wodny z Nasutowa. Na terenie gminy Niemce (podobnie jak w całym regionie należącym do Płaskowyżu Nałęczowskiego) wody podziemne występują w trzech piętrach wodonośnych, tworząc jeden połączony zbiornik o wspólnym, swobodnym zwierciadle podlegającym drenażowi przez dolinę i koryto Ciemięgi.

1.3.4. Bogactwa naturalne

Na terenie gminy Niemce oraz rozciągających się od niej na południowy wschód gmin: Wólka i Mełgiew (pola „Ciecierzyn”, „Mełgiew A”, „Mełgiew B”) odkryto znaczne złoża gazu, oceniane na 6 mld m³. Jak na razie eksploatowany jest tylko jeden otwór w miejscowości Rudnik (gm. Wólka). Istnieją także szanse wykorzystania złóż gazu na potrzeby gminy Niemce.

Na terenie gminy eksploatowane jest również złożo torfu.

1.4. Ochrona środowiska

Gmina Niemce jest obszarem urozmaiconym przyrodniczo i krajobrazowo. Jej północna i środkowa część to lekko falista morenowa wysoczyzna ograniczona od północy Lasami Kozłowieckimi, natomiast część południową stanowi płaskowyż lessowy, rozcięty doliną rzeki Ciemięgi (III klasa czystości) i licznymi wąwozami. Cenne walory przyrodnicze

gminy znalazły wyraz w lokalizacji na jej terenie obszarów o różnym statusie ochronnym. Północna część gminy wraz z doliną rzeki Mininy, wchodzi w skład strefy ochronnej Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego, natomiast w części południowej znajdują się tereny rzeki Ciemięgi zakwalifikowane do Obszaru Chronionego Krajobrazu "Dolina Ciemięgi"- z głęboko wciętą rzeką, z przylegającymi do niej wąwozami i suchymi dolinami oraz interesującą roślinnością kserotermiczną. Obszary te ze względu na swoje walory oraz bliskość położenia Lublina poddawane są silnej presji osadniczej zarówno w zakresie budownictwa rekreacyjnego jak i mieszkaniowego.

Na terenie gminy znajdują się następujące pomniki przyrody:

- Aleja lipowa wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 809 Majdan Krasieniński - Krasienin,
- Aleja lipowa łącząca drogę wojewódzkiej nr 828 Nasutów – Dys z drogą powiatową Nr 1546 L,
- Lipa drobnolistna przy drodze Dys - Bernatówka,
- Klon srebrzysty na terenie parku w Ciecierzynie,

Ze względu na zróżnicowanie stanu środowiska, wynikające z uwarunkowań przyrodniczych, efektów egzystencji i działalności człowieka oraz potrzebę właściwej jego ochrony i kształtowania, obszar administracyjny gminy Niemce dzieli się na jedenaście stref przyrodniczo-krajobrazowych.

Tabela 1: System stref przyrodniczo-krajobrazowych gminy Niemce

Nr strefy	Nazwa strefy
1	Lasy Kozłowieckie
2	Dolina Krzywej Rzeki
3	Pryszczowa Góra
4	Dolina Górnej Mininy
5	Równina Nasutowa
6	Równina Rudki Kozłowieckiej
7	Ośrodek Gminny Niemce
8	Równina Leonowa
9	Leonów-Ludwinów-Boduszyn
10	Wierzchowina Czechowa i Elizówki
11	Dolina Ciemięgi

Na terenie gminy znajduje się jeden użytek ekologiczny, na terenie leśnictwa Dąbrowa (Nadleśnictwo Lubartów). Został on utworzony w 1995 r. obejmuje obszar 4, 2 ha, śródleśnej bogatej florystycznie łąki.

1.4.1 Szata roślinna i flora

Obszar Gminy Niemce charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem szaty roślinnej. Wpływa na nie bogactwo rzeźby terenu oraz różnorodność warunków siedliskowych. Opisywany obszar jest zróżnicowany pod względem biotycznym. Północna część o dużych, a miejscami bardzo dużych walorach przyrodniczych, wchodzi w skład otuliny Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego. Część południowa natomiast, niezwykle bogato urzeźbiona, w szczególności zasługuje na ochronę, ponieważ w dolinie Ciemięgi, w wąwozach i na kserotermicznych zboczach występuje wiele rzadkich i chronionych gatunków roślin. W związku z powyższym zaprojektowano utworzenie 6 użytków ekologicznych oraz kilku pomników przyrody.

Względnie naturalna szata roślinna ograniczona jest do lasów (z Lasami Kozłowieckimi w północnej części gminy) i łąk wypełniających doliny rzeczne.

Pozostała część gminy jest użytkowana rolniczo. Lasy są częściowo przekształcone działalnością człowieka. Widać to szczególnie wyraźnie w północnej części gminy na obszarze otuliny Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego.

W Lasach Kozłowieckich występuje drzewostan w postaci różnowiekowych sośnin, którym towarzyszą dęby: szypułkowy i bezszypułkowy, brzozy: brodawkowata i omszona, topola osika, rzadziej lipa drobnolistna. W podszyciu występuje najczęściej grab, leszczyna, jarzębina i kruszyna, rzadziej jałowiec i kalina. Przeważającym typem siedliskowym lasu jest las mieszany świeży. Na terenie gminy stwierdzono występowanie 31 gatunków roślin objętych ochroną prawną, z tego 23 gatunki roślin rzadkich. Wiele osobliwości florystycznych znajduje się w północnej części gminy - w Kozłowieckim Parku Krajobrazowym i w jego otulinie.

1.4.2. Fauna

W Gminie Niemce można wydzielić trzy odmienne środowiska o różnej wartości, jako ostoje fauny chronionej i zagrożonej wyginięciem: doliny rzeczne, kompleksy leśne oraz tereny rolniczo - osadnicze.

Na południu gminy pomiędzy Jakubowicami Konińskimi a Ciecierzynem, położona jest dolina rzeki Ciemięgi. Jest to wąska dolina z niewielkim pasmem łąk otoczona polami uprawnymi, wzdłuż której często po obu stronach ciągną się zabudowania gospodarcze. Dolina ma istotne znaczenie, jako szlak przemieszczania się i kontaktowania fauny terenów nadwiślańskich z pozostałymi obszarami województwa.

Do ciekawszych gatunków ptaków lęgowych występujących na łąkach, w stawach, w dolinie Ciemięgi należą: krzyżówka, czajka, kszyc, rycyk, łożówka, trzciniak, perkoz, perkoz dwuczuby, łabędź niemy, łyska, zimorodek, brzegówka. W lasach i na terenach zadrzewionych zadomowiły się – wilgi oraz dzięcioły: zielony i dzięciołek. Na uwagę zasługują również gatunki gnieźdzące się na terenach zabudowanych, jak: bocian biały, białorzytka. Z grupy gatunków ginących lub silnie zagrożonych wyginięciem stwierdzono występowanie: krogulca i przepiórki.

Fauna ssaków zlewni rzeki Ciemięgi, reprezentowana jest głównie przez gatunki pospolite, tj.: jeż, tchórz, łasica, kuna domowa, lis, piżmak, karczownik, bobry i szczur wędrowny. Gady reprezentowane są przez trzy gatunki: jaszczurkę zwinę, zaskrońca. Sporadycznie spotyka się żmiję zygzakowatą. Liczne sadzawki, oczka wodne, potorfia i ich najbliższe otoczenie są miejscem rozrodu i bytowania kilku gatunków płazów: traszki grzebieniastej, rzekotki drzewnej, kumaka nizinnego, ropuch – szarej i zielonej. Jeszcze dość licznie występują żaby – wodna i trawna.

Znaczna część Lasów Kozłowieckich, leży poza granicami gminy. Lasy przedstawiają duże walory dla ochrony fauny. Spotkano tutaj takie gatunki ptaków jak: dzierzba gąsiorek, dzięcioł czarny, grubodziób, myszołów, sikora sosnowka i zaganiacz. Zasadniczy charakter gminie nadają pola uprawne o różnym charakterze. W rejonie Niemiec i Swobody, cechuje je znaczny udział otwartych pól o małej różnorodności środowiskowej, w rejonie Nasutowa i Krasienina występuje natomiast krajobraz rolniczo - osadniczy o typowym układzie zabudowy kolonijnej z licznymi gospodarstwami rozmieszczonymi wśród pól uprawnych. Z ptactwa łownego z tym środowiskiem jest związany bażant, a także kuropatwa. Ze ssaków łownych występuje tu zajęć szarak. Wszystkie gatunki fauny są znacznie mniej liczne w krajobrazie z dużym udziałem rozproszonej zabudowy, niż w krajobrazie otwartym, urozmaiconym kępami lub pasami zadrzewień.

1.5. Walory kulturowe

Miłośnicy kultury i sztuki mogą podziwiać liczne zabytki zlokalizowane na terenie gminy. W Dysiu znajduje się jedna z najstarszych parafii diecezji lubelskiej pod wezwaniem

Św. Jana Chrzciciela z 1381 roku. Współczesny kościół późnorenansowej architektury datowany jest z II połowy XVI wieku. Do zabytków sztuki sakralnej należy również późnorenansowy kościół parafialny w Krasieninie oraz neogotycki kościół parafialny w Niemcach. Licznie zachowały się kapliczki przydrożne - przykłady małej architektury sakralnej - bardzo charakterystyczne dla krajobrazu dawnej wsi polskiej. Wiele z nich to obiekty pochodzące z II połowy XIX, czy początku XX w., prezentujące różnorodne formy i stylistykę.

Na terenie gminy znajdują się liczne miejsca pamięci narodowej:

1. Pomnik poległych i pomordowanych żołnierzy polskich i radzieckich oraz ludności cywilnej w Lasach Kozłowieckich - miejscowość Niemce.
2. Mogiła powstańców polskich z 1863 roku w miejscowości Nowy Staw.
3. Zbiorowa mogiła żołnierzy z II wojny światowej 1939 rok na cmentarzu parafialnym w miejscowości Niemce.
4. Pomnik lotnika polskiego z 1944 roku w miejscowości Dys.
5. Mogiła żołnierza radzieckiego z II wojny światowej w miejscowości Kawka.
6. Mogiła żołnierza radzieckiego z II wojny światowej w miejscowości Nasutów.
7. Mogiła nieznanego żołnierza z II wojny światowej w miejscowości Ciecierzyn.
8. Miejsce mordu ludności cywilnej z II wojny światowej w miejscowości Nasutów.
9. Mogiła żołnierza polskiego o nieznanym nazwisku, który został zastrzelony przez Hitlerowców w Ciecierzynie 1939 roku - w miejscowości Dys (na cmentarzu).
10. Cmentarz wojenny z 1915 roku w miejscowości Elizówka.

Bogactwo kulturowe to również zespoły dworsko-parkowe w miejscowościach: Nasutów, Ciecierzyn, Jakubowice Konińskie, Dys - Bernatówka, Krasienin, Niemce, Boduszyn. W mniejszym bądź większym stopniu zniszczone lub przekształcone zachowały swój charakter i układ przestrzenno-kompozycyjny. Dotyczy to nie tylko obiektów architektonicznych, ale również kompozycji ogrodowych i parkowych. Najbardziej zaniedbanym obiektem pozostaje od kilkunastu lat dwór w Dysie - Bernatówce, stanowiący własność Skarbu Państwa.

Charakterystycznym elementem krajobrazu gminy jest system alej śródpolnych ordynacji kozłowieckiej (w kształcie litery "Y"), łączących dawne folwarki ordynacji.

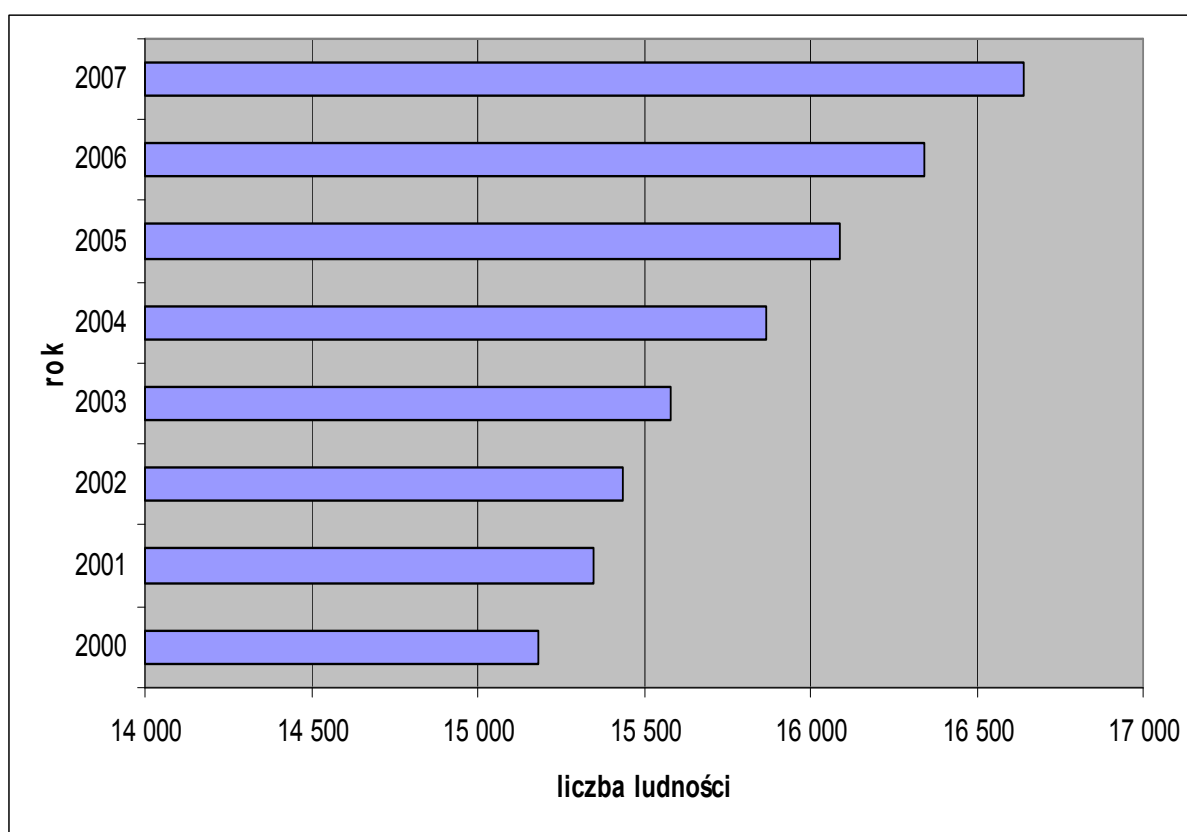
Na terenie gminy zachowały się jedynie nieliczne przykłady dawnej zabudowy wiejskiej (Majdan Krasieniński, Nowy Staw, Ciecierzyn). Została ona niemal całkowicie wyparta przez współczesną zabudowę, co spowodowało zatarcie tożsamości i odrębności kulturowej.

2. SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

2.1. Charakterystyka demograficzna

Na koniec 2007 roku liczba ludności w gminie kształtowała się na poziomie 16 640 osób, 8 467 kobiet i 8 173 mężczyzn (stan na 31.12.2007 r.). Od kilku lat liczba ludności w gminie wykazuje stałą tendencję wzrostową (liczba mieszkańców w latach 2000-2006 wzrosła o 1 517 osób, tj. z 15 123 osób w 2000 r. do 16 640 osób w 2007 r.). Dynamika zmian demograficznych w powyższym okresie wynosiła 107 %. Oznacza to, że na przestrzeni ostatnich 6 lat liczba ludności gminy wzrosła o 7 %.

Wykres 1. Ludność gminy w latach 2000-2007

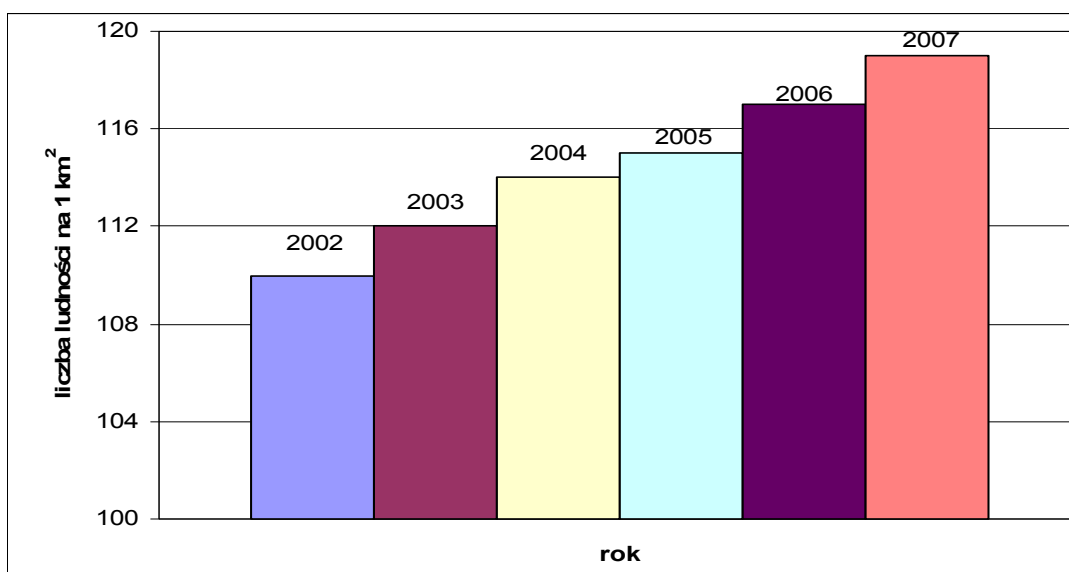
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS.

Długoterminowe prognozy demograficzne wskazują, iż w dalszym ciągu będzie następował wzrost liczby ludności. Gmina Niemce jest jedną z gmin w powiecie i województwie lubelskim, dla której prognozy dotyczące liczby ludności przewidują wzrost. Jest to spowodowane przede wszystkim położeniem gminy w bezpośrednim sąsiedztwie

stolicy województwa i związanym z tym rozwojem budownictwa mieszkaniowego, jednorodzinnego wokół Lublina.

Wraz ze wzrostem liczby ludności wzrasta gęstość zaludnienia. Na koniec 2006 r. wynosiła ona 115 osób na 1 km² powierzchni, natomiast w 2007 roku na 1 km² przypadało już 117 osób. Gęstość zaludnienia jest znacznie wyższa niż w powiecie lubelskim, gdzie na 1 km² przypada 81 mieszkańców, oraz wyższa niż w całym województwie lubelskim, gdzie wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi 89 osób na 1 km².

Wykres 2. Gęstość zaludnienia na 1 km w latach 2000-2007.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS.

2.1.1. Struktura ludności według płci

Strukturę ludności wg płci obrazuje współczynnik feminizacji. Stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn w kształtował się następująco:

Tabela 1. Współczynnik feminizacji dla Gminy Niemce w latach 2000-2006

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Wartość współczynnika feminizacji	104,5	104,6	104,5	104,4	104,2	104,3	103,8

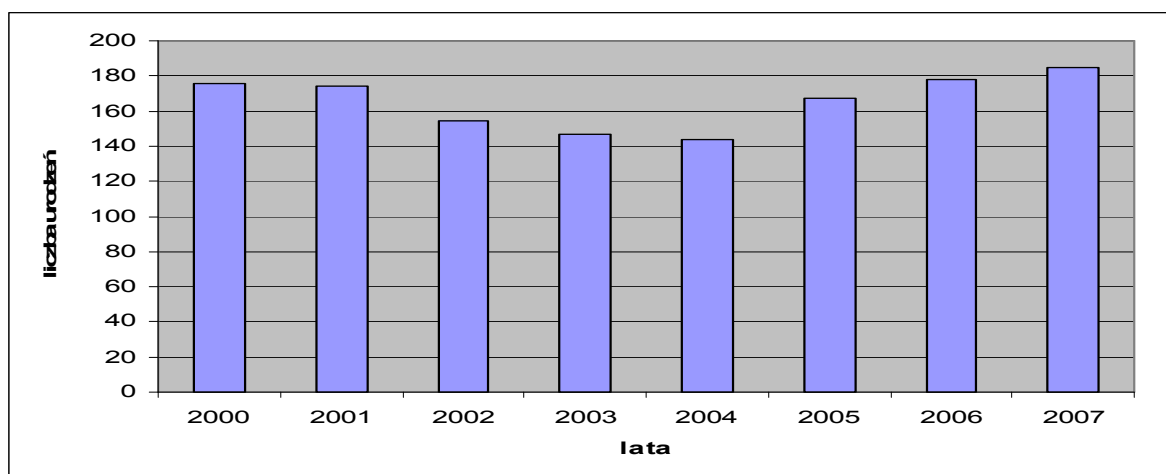
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Właściwa struktura płci jest nieodzownym elementem rozwoju demograficznego. Z posiadanych materiałów wynika, iż występuje niewielka nadwyżka liczby kobiet nad mężczyznami. W 2000 r. każdym 100 mężczyznom odpowiadało statystycznie 104 kobiet. Jest to niestety niekorzystne zjawisko, ponieważ występująca dysproporcja między płciami może w przyszłości zakłócić biologiczno reprodukcje ludności.

2.1.2. Urodzenia i zgony

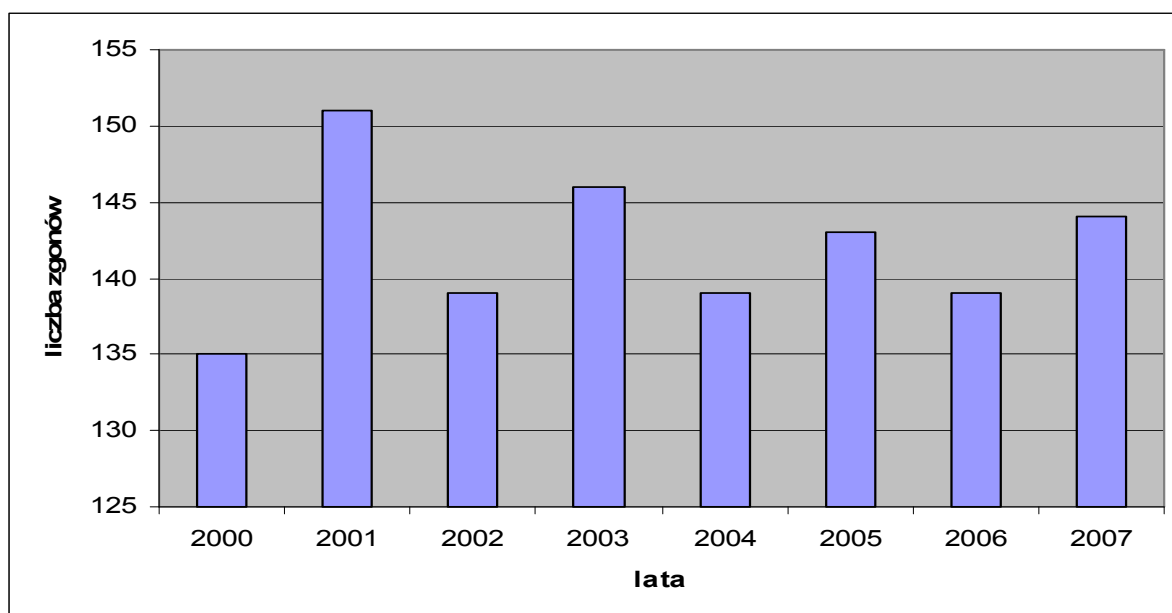
Od 2004 roku notowany jest wzrost, jeśli chodzi o przyrost naturalny. Liczba urodzeń jest większa od liczby zgonów i waha się w zależności od roku. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców współczynnik urodzeń obniżył się nieznacznie z 13,8% w 2000 r. do 12,3% w 2006 r. Najwyższy był w 2001 r. wynosił 14, 1%. Przyrost naturalny w 2003 i 2004 r. obniżył się o ponad połowę w stosunku do roku 2000. Z danych wynika, że od 2004 r. obserwujemy tendencję wzrostową. Dodatni przyrost naturalny wyróżnia korzystnie gminę na tle powiatu i województwa lubelskiego, a nawet na tle kraju, gdzie obserwujemy ujemny przyrost naturalny. Wykresy 3 i 4 obrazują ruch naturalny ludności.

Wykres 3. Przyrost naturalny ludności w latach 2000-2007.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GU.

Wykres 4. Liczba zgonów w latach 2000-2007.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Liczba zgonów w latach 2000-2007 kształtowała się na zbliżonym poziomie. Główną przyczyną zgonów są choroby układu krążenia i nowotwory.

Tabela 3: Ruch naturalny ludności w promilach

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Urodzenia żywe	13,8	14,1	13,2	11,2	10,9	11,8	12,3
Zgony	8,9	9,9	9,0	9,3	8,8	8,6	8,8
Przyrost naturalny	4,9	4,2	4,2	1,9	2,1	3,2	3,5

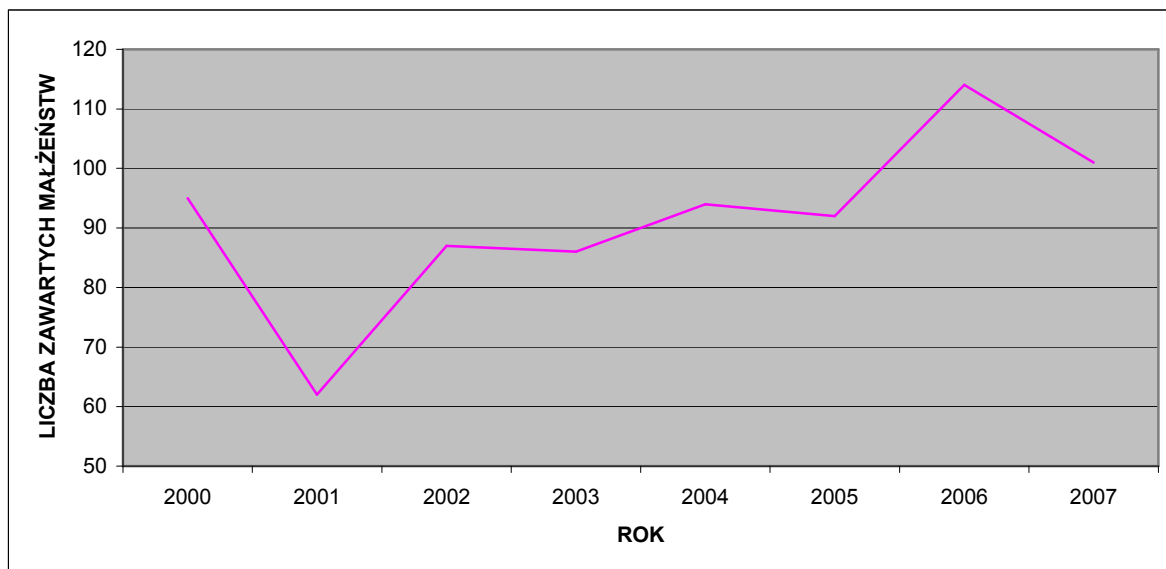
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

2.1.3. Małżeństwa

Liczba zawieranych małżeństw jest ściśle powiązana ze zmianami, które zachodzą w życiu społecznym i gospodarczym. Na terenie gminy liczba zawartych małżeństw w latach 2000-2007 wykazuje zmienność. W roku 2000 zawarto 83 związki małżeńskie, w 2001 nastąpił gwałtowny spadek liczby zawartych małżeństw do 62. Jednak już od 2004 r. obserwujemy niewielki, ale systematyczny ich wzrost. W 2006 r. zawarto 114 związki małżeńskie a 2007 101. Na tej podstawie możemy przypuszczać, że w kolejnych latach

liczba zawieranych małżeństw na terenie gminy Niemce będzie utrzymywała się na średnim poziomie tj. około 100 małżeństw w roku.(por. wykres 5).

Wykres 5. Dynamika małżeństw zawartych na terenie Gminy Niemce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

2.1.4. Migracje

Kolejny czynnik obrazujący tendencje demograficzne na danym obszarze i kształtujący liczbę mieszkańców gminy to saldo migracji.

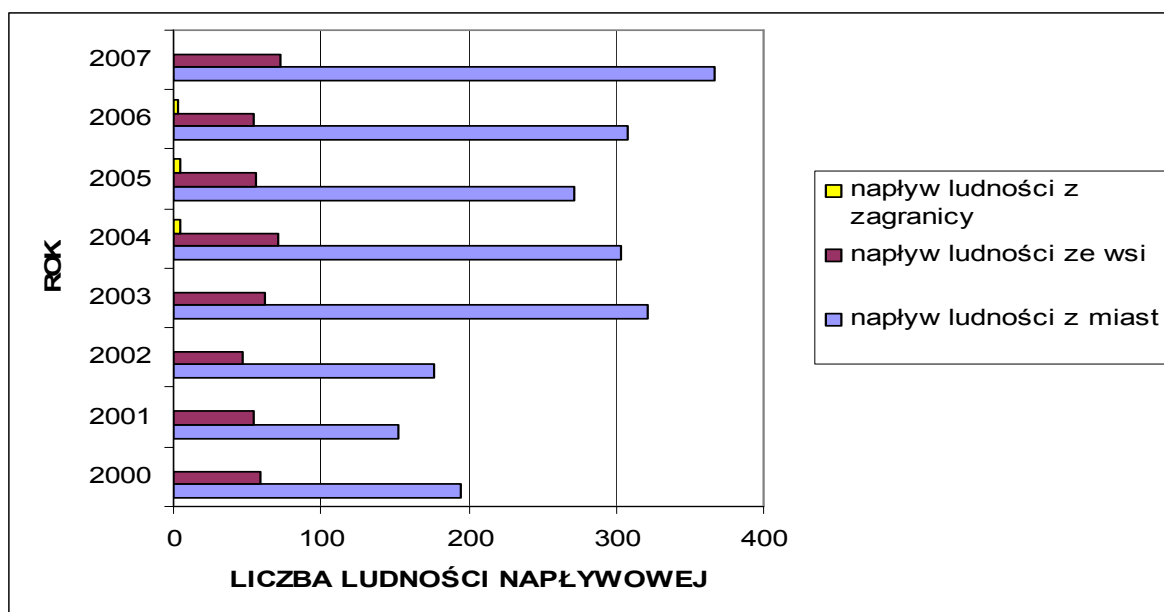
W latach 2000-2007, gmina posiadała korzystne saldo migracji. Migracje ludności przedstawia tabela 4 oraz nw. wykresy. Ludność napływowa to głównie osoby z miasta. Jest to wynik bardzo dobrego położenia i bliskiego sąsiedztwa gminy z miastem Lublinem. Walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz dogodne połączenie komunikacyjne, sprawiają, że gmina jest atrakcyjna dla mieszkańców Lublina. Rozpatrując kierunki migracji ludności odpływowej, można stwierdzić, iż zjawisko to było skierowane nieco bardziej do miasta, najprawdopodobniej z uwagi na chęć poprawy warunków bytowych.

Tabela 4: Migracje ludności gminy Niemce

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ilość osób przybyłych	253	232	258	433	443	378	408
Ilość osób, które wyjechały	136	108	133	142	148	142	184
Przyrost rzeczywisty	191	188	190	321	337	287	281

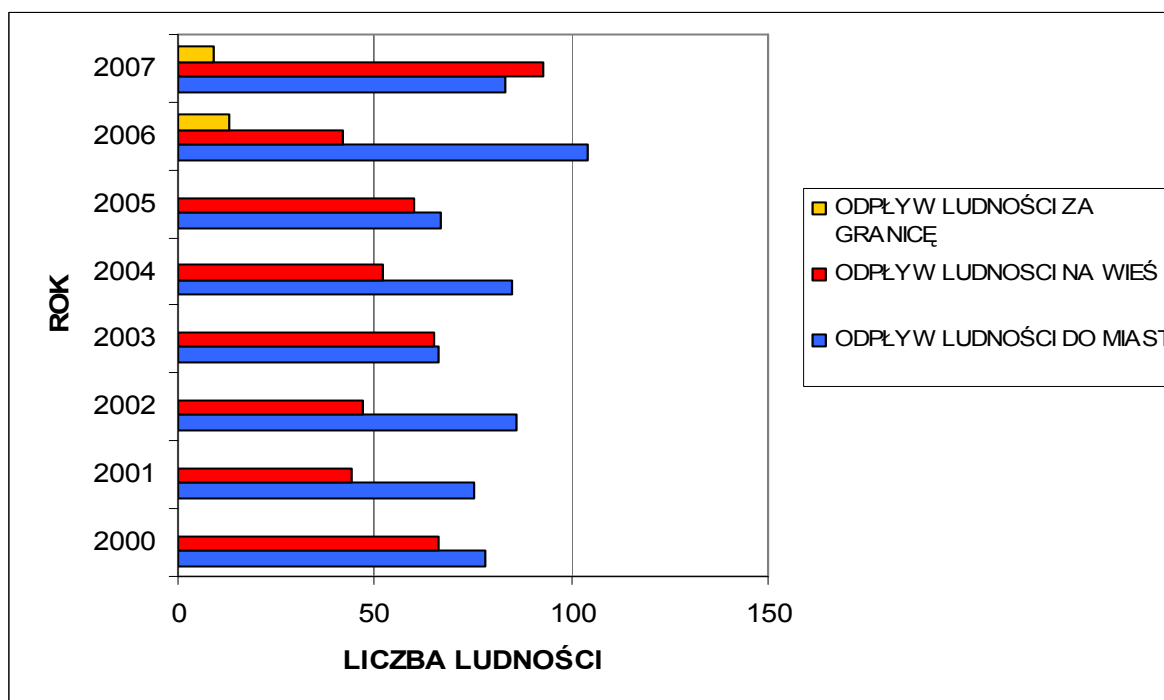
Źródło: Opracowanie własne na podstawach danych BDR GUS.

Wykres 6. Napływ liczby ludności na teren gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawach danych BDR GUS.

Wykres 7. Odływ ludności z terenu gminy

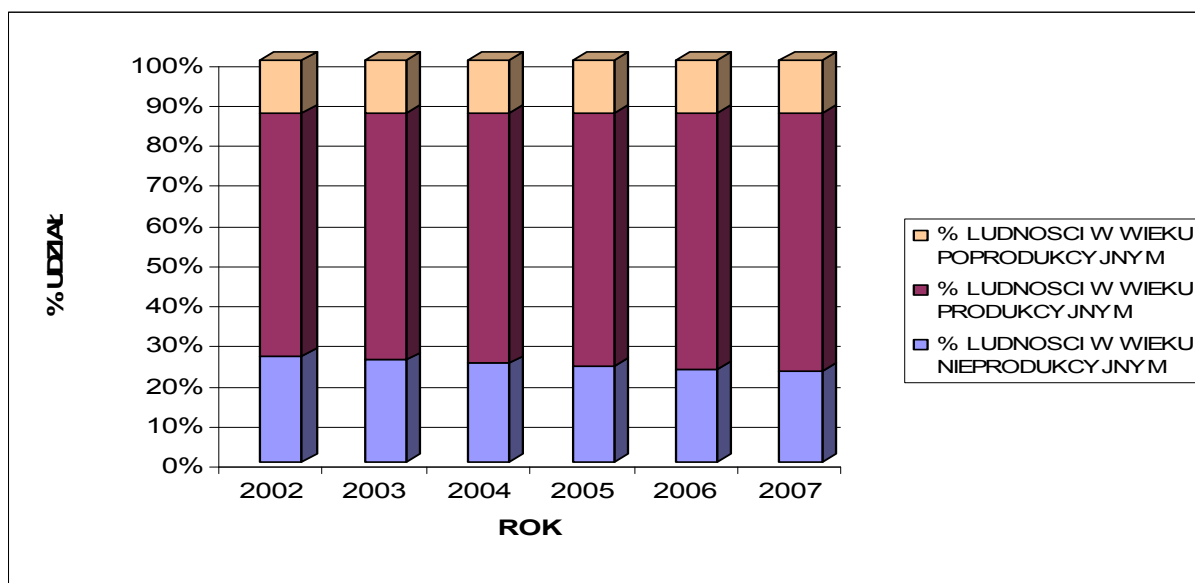
Źródło: Opracowanie własne na podstawach danych BDR GUS

Niestety nie ma oficjalnych danych mówiących o emigracji zarobkowej mieszkańców za granicę. Ocenia się, że zjawisko to jest powszechne i może dotyczyć nawet około 10 % mieszkańców gminy (głównie ludzi młodych i dobrze wykształconych).

2.1.5. Wiek i struktura wykształcenia mieszkańców

Ludność gminy cechuje się strukturą wiekową zbliżoną do średniej obserwowanej na poziomie województwa i kraju. Odsetek osób w wieku produkcyjnym rośnie z każdym rokiem i obecnie jest niższy o 1,3 punktu procentowego niż wynosi średnia dla województwa. Tendencje w strukturze wieku, a ściślej w liczbie osób w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym (kobiety od 18 do 59 lat, mężczyźni od 18 do 64 lat) i poprodukcyjnym, obrazuje poniższy wykres i tabela.

Wykres 8. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawach danych BDR GUS.

Tabela 5: Udział ludności wg ekonomicznych grup wiekowych w % ludności ogółem

	Ludność w wieku przedprodukcyjnym		Ludność w wieku produkcyjnym		Ludność w wieku poprodukcyjnym	
	Gmina Niemce	Gminy wiejskie ogółem	Gmina Niemce	Gminy wiejskie ogółem	Gmina Niemce	Gminy wiejskie ogółem
2002	26,2	-	60,7	-	13,1	-
2003	25,2	-	61,7	-	13,1	-
2004	24,4	24,5	62,5	59,9	13,1	15,6
2005	23,8	23,5	63,1	60,6	13,1	15,5
2006	23,1	23,2	63,8	61,2	13,2	15,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawach danych BDR GUS

Z powyższego wykresu i tabeli można wyczytać wyraźny trend demograficzny, występujący w gminie. Od kilku lat wzrasta udział w populacji ludności w wieku produkcyjnym (zasoby pracy), a równocześnie spada udział osób w wieku przedprodukcyjnym, co jest niepokojącym zjawiskiem. Zmiany w strukturze demograficznej, polegające na stopniowym starzeniu się ludności (zmniejszenie udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym). Zmiany są cechą obecnego okresu rozwoju demograficznego kraju.

2.2. Gospodarstwa domowe oraz źródła ich utrzymania

W Gminie Niemce jest ogółem 5 020 gospodarstw domowych, z których przeważają gospodarstwa jednorodzinne. Stanowią one 74% wszystkich gospodarstw domowych.

Około 42 % gospodarstw utrzymuje się ze źródeł zarobkowych (zatrudnienie, praca na własny rachunek, praca w gospodarstwie rolnym). Tylko 3% mniej za główne źródło utrzymania podaje niezarobkowe źródło utrzymania. Wynika stąd, że aż 39% gospodarstw utrzymuje się z różnego rodzaju emerytur, rent z tytułu niezdolności do pracy, rent rodzinnych i socjalnych, z zasiłku z pomocy społecznej i zasiłku dla bezrobotnych. Świadczy to o niezamożności społeczeństwa gminy. Dochody z pracy mieszkańców gminy są znacząco

niższe od średniej krajowej i wojewódzkiej. Średnio na koniec 2006 roku dochody kształtowały się na poziomie 2 027,00 zł brutto miesięcznie, przy średniej dla województwa wynoszącej 2 290,00 zł, natomiast dla kraju 2 637,00 zł. Oznacza to, że dochody w gminie są średnio niższe niż w województwie i o 23 % niższe niż w kraju.

2.3. Warunki mieszkaniowe

Na terenie gminy znajduje się łącznie 4 630 budynków mieszkalnych. Od 2000 r. obserwujemy spadek liczby osób przypadających na 1 mieszkanie i na 1 izbę. Rośnie, więc przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 osobę. W 2005 r. wynosiła ona 27 m² / osobę. Rok później odnotowano spadek o 1,4 m² i powierzchnia mieszkania w 2006 r. w gminie Niemce (25,6m²) była większa od średniej powierzchni mieszkania w gminach wiejskich ogółem o (24,7m²).

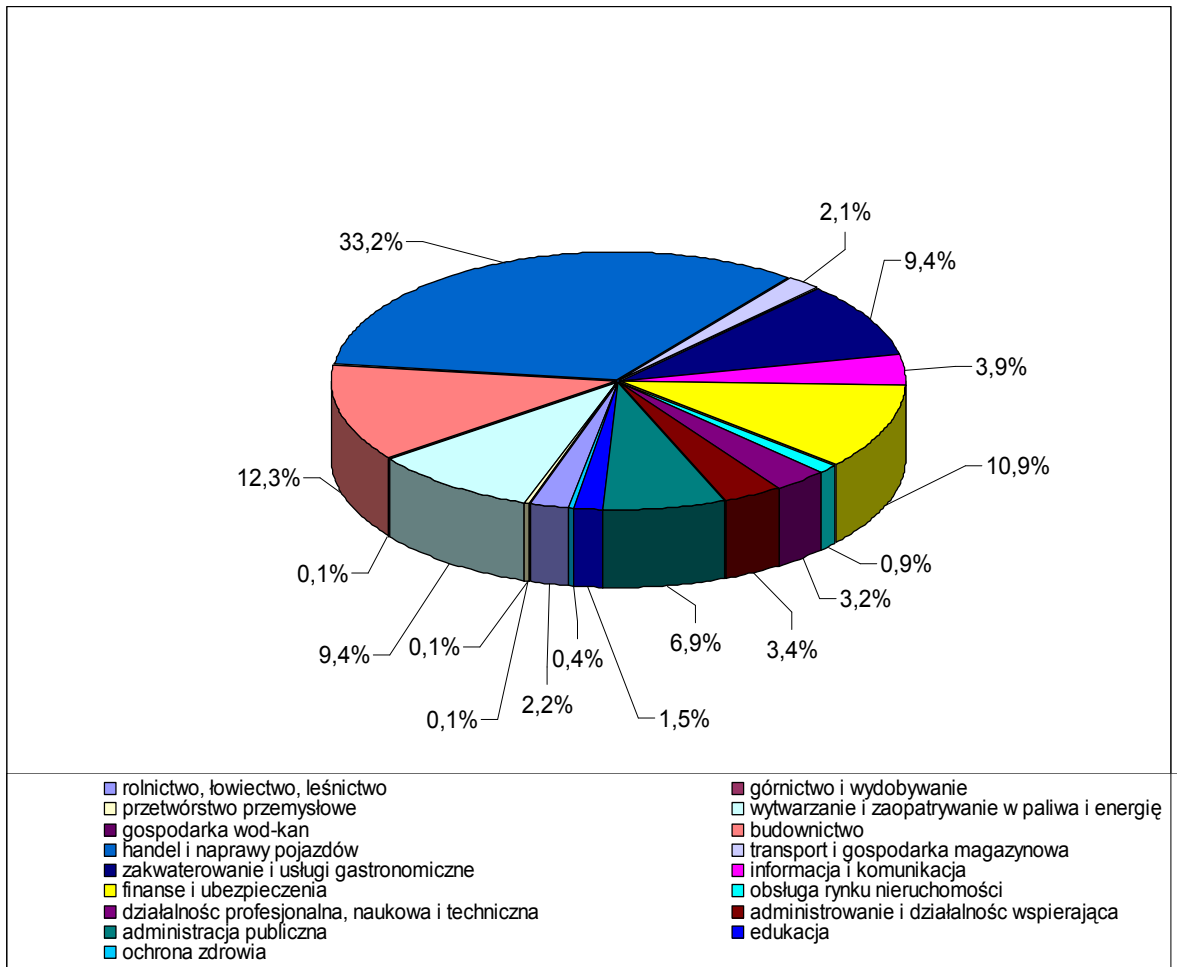
Ponad 90% mieszkań wyposażonych jest w wodociąg, 73, 5% posiada łazienkę, 66, 4% centralne ogrzewanie. Nadal dużym problemem pozostaje dostęp do sieci gazowej oraz do sieci kanalizacyjnej.

2.4. Zatrudnienie i rynek pracy

2.3.1. Struktura zatrudnienia ludności gminy.

W strukturze gospodarczej gminy według rodzajów działalności dominującą rolę odgrywa działalność usługowa (usługi rynkowe i nierynkowe), w której zatrudnionych jest około 49,3% osób. Obok usług - drugie miejsce w strukturze gospodarczej gminy zajmuje działalność przemysłowa skupiająca 39,9% ludności. Działalność rolnicza stanowi 10,8% zatrudnienia. Na przestrzeni lat 2000-2007 możemy zauważyć systematyczny wzrost zatrudnienia w sektorze przemysłowym oraz usługowym (zwłaszcza usługi nierynkowe) i spadek zatrudnienia w rolnictwie. Struktura osób pracujących w gminie Niemce w 2007 r. według działalności przedstawia się następująco.

Wykres 10. Struktura pracujących wg sektorów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawach danych BDR GUS

Należy zauważyć, że nadal odsetek osób pracujących w rolnictwie jest wysoki i wynosi 33,2%. Tak wysoki udział osób zatrudnionych w rolnictwie wskazuje na przestarzałą strukturę lokalną gospodarki, która w najbliższych latach będzie musiała ulegać stopniowej restrukturyzacji w kierunku tworzenia miejsc pracy w sektorze pozarolniczym.

Należy jednak zwrócić uwagę, że na terenie gminy znajdują się wiele podmiotów gospodarczych, które zatrudniają pracowników również z poza terenu gminy.

Do największych pracodawców w gminie (zatrudniających powyżej 50 osób) zaliczają się jednostki publiczne. Największym pracodawcą prywatnym na terenie gminy jest Gospodarstwo Szklarniowe "Leonów" sp. z o. o. zatrudniająca 310 osób.

Oprócz w/w firmy ważnymi pracodawcami są między innymi: PPMB Niemce, Zakład przetwórstwa Mięsnego "Dacor", POL - SKONE Niemce, „Ryjek” Zakład Przetwórstwa Mięsnego, AS Babuni.

2.3.2. Struktura bezrobocia

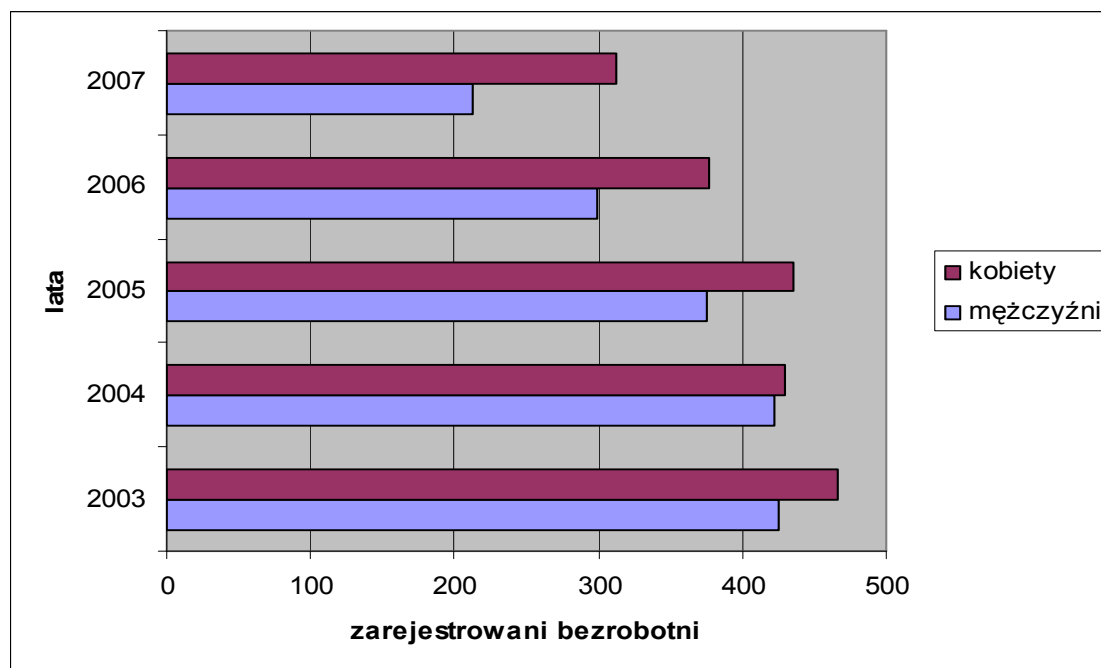
Bezrobocie w gminie, podobnie jak w całym województwie, stanowi w dalszym ciągu duży problem społeczny. Według stanu na koniec grudnia 2007 r. liczba bezrobotnych w gminie wynosiła 526 osób, z czego blisko 56% stanowiły kobiety. Blisko 85% osób posiadało status bezrobotnych bez prawa do zasiłku. Ponad 47% osób z ogólnej liczby zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, było osobami pozostającymi bez pracy powyżej 12 miesięcy. W gminie strukturę bezrobocia przedstawiają poniższe wykresy i tabela nr 9:

Tabela 9. Bezrobotni w gminie Niemce w latach 2003-2007.

Bezrobotni zarejestrowani wg płci w latach	2003	2004	2005	2006	2007
ogółem	892	851	811	676	526
mężczyźni	425	422	375	299	213
kobiety	467	429	436	377	313

Źródło: Opracowanie własne na podstawach danych BDR GUS

Wykres 11. Zarejestrowani bezrobotni z terenu gminy wg płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawach danych BDR GUS.

Analizując strukturę bezrobocia, obserwuje się przewagę bezrobotnych kobiet nad bezrobotnymi mężczyznami. Wynika z tego, iż wiele z nich nie mogąc znaleźć pracy, zajmuje się opieką nad dziećmi i prowadzeniem gospodarstwa domowego. Mężczyźni zaś, jako jedyni żywicieli rodziny, zobligowani są do zapewnienia bytu rodzinie i aktywniej poszukują pracy.

Biorąc pod uwagę kryterium wykształcenia, najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (28%) oraz z gimnazjalnym i poniżej (32%). Sporo jest także bezrobotnych z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (26,2%). Jest to wynik utrudnionego dostępu do wiedzy oraz konieczności jak najszybszego zapewnienia środków na utrzymanie przez szukanie zatrudnienia. Strukturę bezrobocia według wykształcenia przedstawia poniższa tabela:

Tabela 10. Struktura bezrobocia w gminie Niemce w latach 2002-2006 wg wykształcenia.

ROK	Wykształcenie				
	Wyższe	Policealne średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i poniżej
2002	39	229	33	308	300
2003	48	212	43	292	297
2004	54	221	45	261	270
2005	59	232	57	226	237
2006	47	177	49	190	213

Źródło: Opracowanie własne na podstawach danych BDR GUS.

Największą grupę bezrobotnych stanowią osoby młode w wieku do 34 lat oraz osoby słabo wykształcone.

Powyższe dane wskazują na strukturalny charakter bezrobocia w gminie i jego trwałe ograniczenie będzie zależało nie tylko od poprawy koniunktury gospodarczej w gminie, ale również od przekwalifikowania się wielu osób i znalezienia pracy w innym zawodzie.

3. SFERA GOSPODARCZA

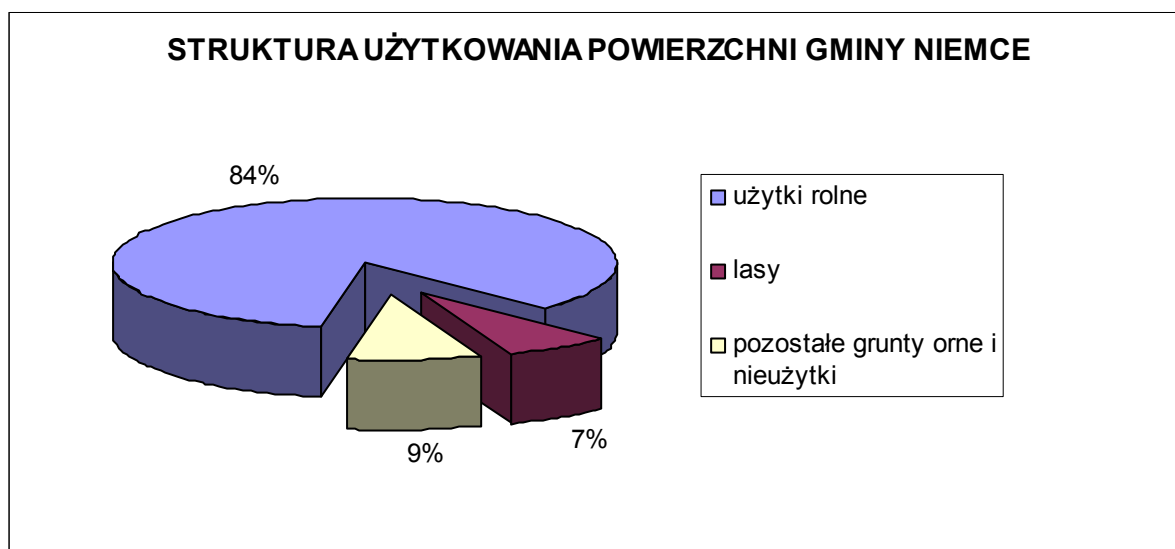
3.1. Sektor rolniczy

W gospodarce Gminy Niemce ważną rolę odgrywa rolnictwo. Jednak tylko niewielka część ludności utrzymuje się z działalności rolniczej. Około 40% gospodarstw rolnych specjalizuje się w produkcji roślinnej, zaś 60% prowadzi produkcję mieszaną – roślinno - zwierzęcą. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego jest niewielka i wynosi 2,75 ha, jednak większość gospodarstw mieści się w przedziale 3-10 ha.

Gmina charakteryzuje się dobrą, jakością gleb. Gleby średniej i wysokiej klasy bonitacyjnej z przewagą gleb klasy III, zajmują prawie połowę powierzchni wszystkich użytków rolnych.

W strukturze użytkowania powierzchni wyraźnie dominują użytki rolne - 84, 5% (średnia dla powiatu lubelskiego wynosi 76, 3%), a w ich ramach grunty orne - 75, 5% (zob. tabela i wykres). Lasy stanowią zaledwie 7 % powierzchni (w całym powiecie lubelskim powierzchnia lasów wynosi 9,7%) i znajdują się głównie w północnej części gminy, gdzie rozciąga się kompleks Lasów Kozłowieckich.

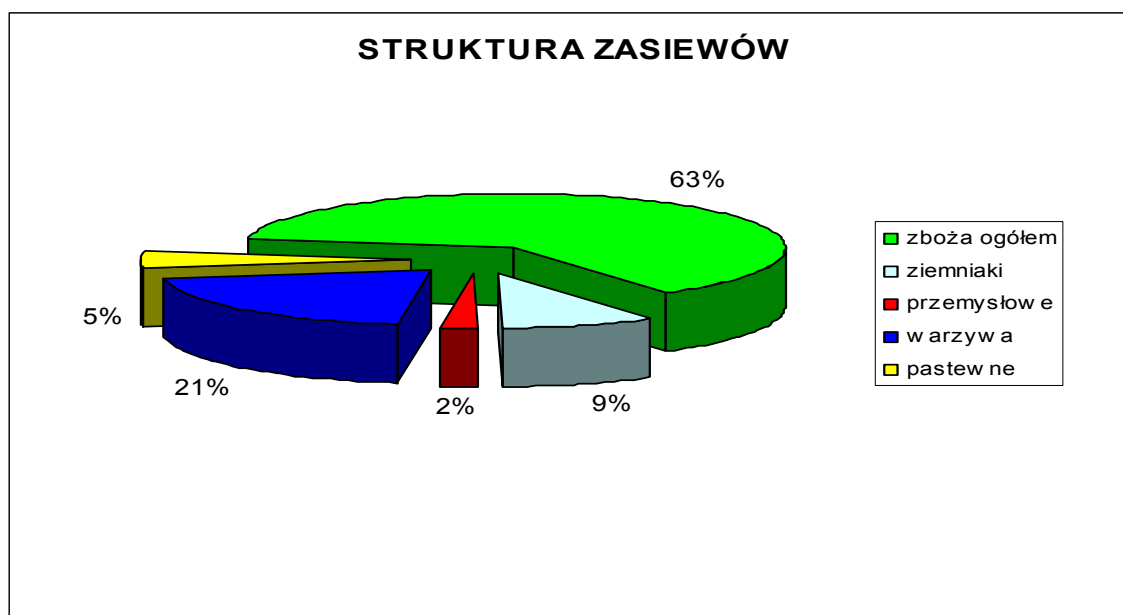
Wykres 12. Struktura użytkowania powierzchni gruntów

Źródło: Opracowanie własne na podstawach danych BDR GUS.

W strukturze upraw dominują zboża (aż 63% wszystkich upraw) 21% upraw stanowią warzywa i zajmują one coraz większą powierzchnię (wpływa na to między innymi sąsiedztwo Lublina, jako dobrego rynku zbytu). Oprócz tego uprawia się też ziemniaki, rośliny strączkowe jadalne, mak, gorczycę, chmiel, kukurydzę, truskawki i inne. Funkcjonują tu także szkółki drzew i krzewów ozdobnych.

Wykres 14. Struktura zasiewów

Źródło: Opracowanie własne na podstawach danych BDR GUS.

Jak wynika z przedstawionego wykresu kierunki upraw uzależnione są od jakości gleb. Jeśli chodzi o pogłowie zwierząt to najwyższe wskaźniki notowane są dla drobiu i trzody chlewnej.

Ponadto na terenie gminy Niemce znajduje się 6 certyfikowanych gospodarstw ekologicznych: w Rudce Kozłowieckiej, Niemcach, Krasieninie Kolonii, Nasutowie, Pryszczowej Górze i w Woli Krasienińskiej.

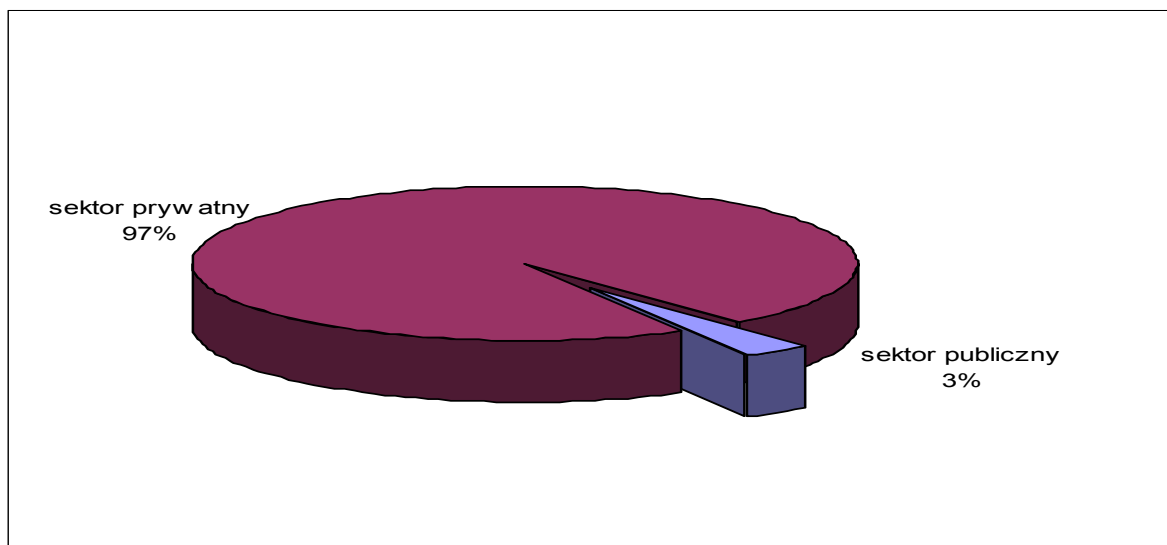
Na terenie gminy funkcjonują instytucje otoczenia rolnictwa takie jak: Lubelski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Elizówce, Powiatowe Biuro ARiMR w Lublinie z siedzibą w Elizówce oraz Oddział Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Elizówce. Na terenie gminy działa również Grupa Producentów Owoców w Dziuchowie.

W gminie funkcjonują podmioty zajmujące się skupem i przetwórstwem płodów rolnych.

3.2. Sektor pozarolniczy

Poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi w gminie zlokalizowanych jest ponad 963 podmiotów gospodarczych (sektor prywatny i sektor publiczny) - stan na **31.12.2007 r.**

Wykres 15. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sektorów własności.

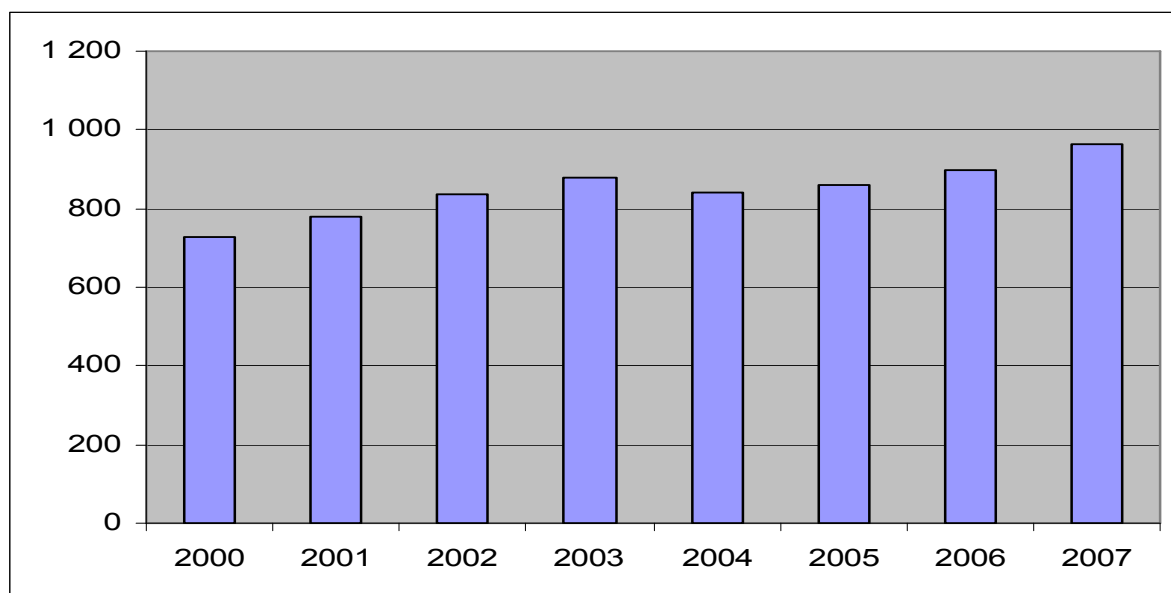

Źródło: Opracowanie własne na podstawach danych BDR GUS.

Tak zwany wskaźnik przedsiębiorczości, liczony liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, wynosi dla powiatu 54 przedsiębiorstwa i jest niższy niż średnia dla województwa (68 podmiotów) i tym bardziej niż średnia dla kraju (95 podmiotów). Wskaźnik przedsiębiorczości dla gminy wyniósł w 2007 roku 57,87.

Z posiadanych danych statystycznych wynika, że od 2001 r. obserwujemy na terenie gminy wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Wprawdzie w 2004 r. nastąpił ich spadek, jednak już od następnych lat liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sukcesywnie wzrasta, co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 16. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie w latach 2000-2007.

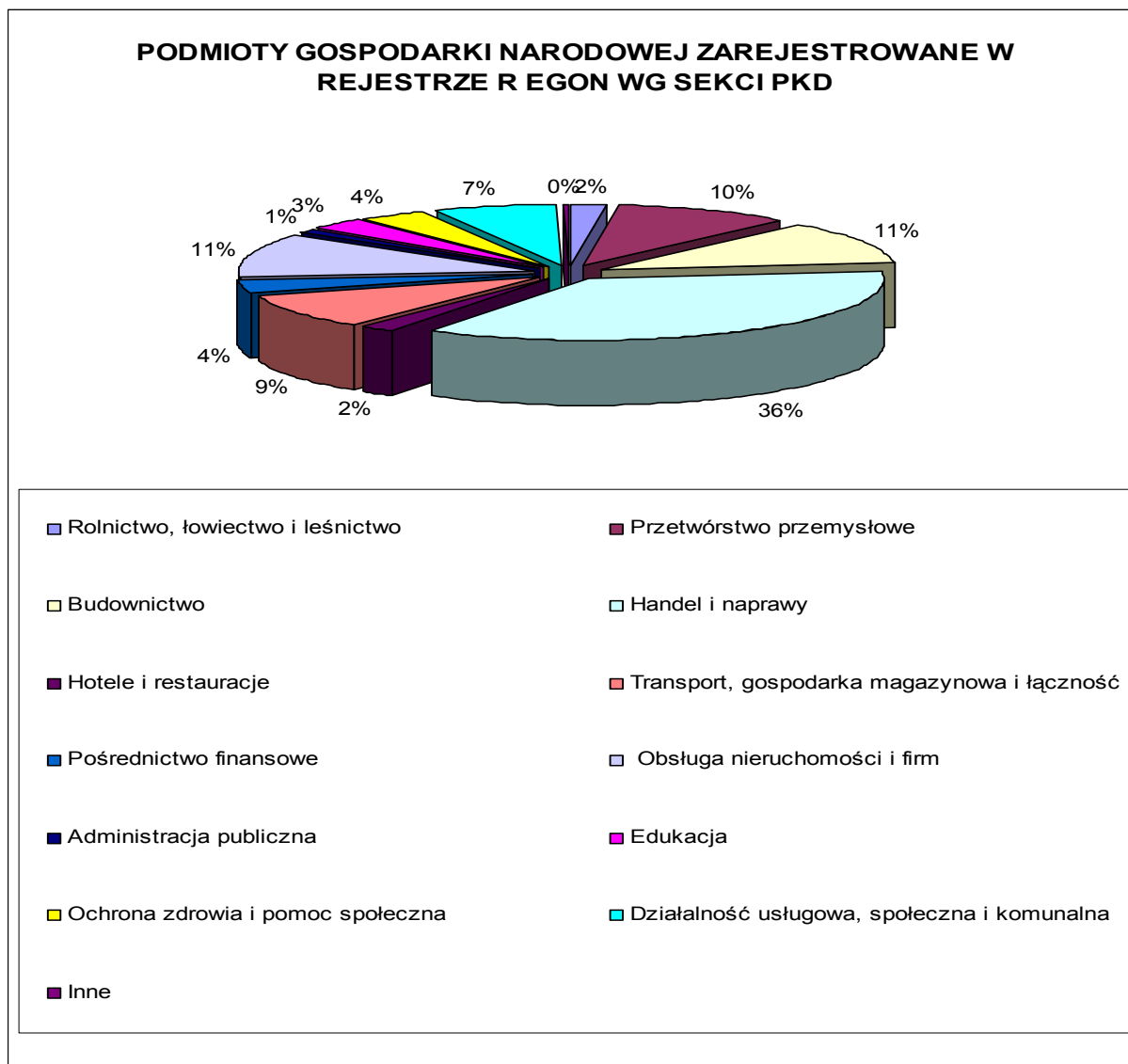

Źródło: Opracowanie własne na podstawach danych BDR GUS .

Najliczniej reprezentowaną dziedziną działalności gospodarczej jest sekcja - handel i naprawy (36% podmiotów gospodarczych gminy). Sporo firm działa także w dziedzinie budownictwa oraz obsługi nieruchomości i firm. W stosunku do 2000 r. zmniejszyła się o prawie 45% liczba podmiotów zarejestrowanych w sekcji - rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo. Nieznacznie zmieniła się liczba hoteli i restauracji (z 19 w 2000 r. do 18 w 2006 r.).

W pozostałych branżach, istniejących w gminie, odnotowano znaczny wzrost podmiotów.

Wykres 17.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS .

Do największych podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy możemy zaliczyć:

1. Gospodarstwo Szklarniowe "LEONÓW" Sp. z o.o., Niemce,
2. Przedsiębiorstwo Produkcji Materiałów Budowlanych S.A., Niemce,
3. Wytwórnia Makaronów "AS - BABUNI" Sp. z o.o., Niemce,
4. Wytwórnia Makaronów "POPIELNICCY", Niemce,
5. "POL-SKONE" Sp. z o.o. Zakład Nr 2, Niemce,
6. Spółdzielnia Usług Rolniczych, Elizówka ,

7. Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa "Samopomoc Chłopska", Niemce,
8. "DWÓR ANNA" - Sp. Jawna, Jakubowice Konińskie Kolonia,
9. ORLEN PETROPROFIT Sp. z o.o., Niemce,
10. Zakłady Przetwórstwa Rolno-Spożywczego "KRYSTEL" Sp. Jawna, Dys,
11. Zakłady Przetwórstwa Mięsnego "RYJEK" Sp. Jawna, Nasutów,
12. Zakłady Przetwórstwa Mięsnego "DACOR", Wola Niemiecka,
13. "AGRICOLA - LUBLIN" Spółdzielnia Pracy Ciecierzyn,
14. Lubelski Rynek Hurtowy S.A., Elizówka ,
15. Agencja Rezerw Materiałowych, Niemce,
16. Przetwórstwo Płodów Rolnych Eksport –Import Andrzej Jaworski,
17. Chłodnia „ALLMIZ” Sp.z o.o. w Niemcach

Struktura liczby pracujących w poszczególnych podmiotach gospodarczych wskazuje, że w gminie zdecydowaną przewagę stanowią przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników , stanowiące około 94% ogółu podmiotów gospodarczych. Największym pracodawcą jest Gospodarstwo Szklarniowe „Leonów”, w którym zatrudnionych jest około 310 osób. Kolejnym zaś PPMB Niemce (około 210 osób) oraz Zakład Przetwórstwa Mięsnego „Dacor” (ponad 170 osób). Struktura podmiotów gospodarczych korzystnie wpływa na rozwój gospodarczy gminy z uwagi na dynamikę w kreowaniu nowych miejsc pracy przez występujące licznie małe i średnie podmioty. Małe przedsiębiorstwa są elastyczne w dostosowywaniu się do zmieniających się warunków gospodarki rynkowej.

Gmina posiada jedno z większych obszarów inwestycyjnych znajdujących się na terenie powiatu i województwa lubelskiego. Zajmują one powierzchnię 2 659, 31ha, co stanowi około 18, 8 % ogólnej powierzchni gminy.

3.3. Instytucje otoczenia i wspierania przedsiębiorczości

Ważnym impulsem wspierania przedsiębiorczości jest występowanie infrastruktury ekonomicznej, rozumianej, jako zespół instytucji i produktów przez nieoferowanych zarówno firmom jak i ludności, które:

- Ułatwiają obrót kapitału,
- Usprawniają funkcjonowanie rynku,

- Sprzyjają rozwojowi przedsiębiorczości.

W grupie pierwszej najważniejszą rolę odgrywają banki. W gminie Niemce od 1925r. działa Bank Spółdzielczy. Klientami Banku mogą być osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej z terenu powiatu lubelskiego, łęczyńskiego, lubartowskiego, puławskiego, świdnickiego i miasta Lublina – miasta na prawach powiatu. Bank prowadzi obsługę finansową trzech gmin: Gminy Niemce, Gminy Garbów oraz Gminy Spiczyn. Centrala Banku mieści się w miejscowości Niemce, Oddziały Banku mieszczą się w Garbowie i Spiczynie. W Lublinie i w Krasieninie zlokalizowane są filie Banku Spółdzielczego. W Ciecierzynie znajduje się Punkt Kasowy.

W zakresie rozliczeń, lokat i pozostałych usług mieszkańców gminy obsługują Urzędy Pocztove w Ciecierzynie i Niemcach.

W grupie drugiej znalazła się najważniejsza instytucja infrastruktury ekonomicznej, jaką jest Lubelski Rynek Hurtowy S.A. Rynek Elizówka to ponadregionalny rynek hurtowy, będący najdalej wysuniętym na wschód Rynkiem w Unii Europejskiej. Zarządzany przez Spółkę Lubelski Rynek Hurtowy S.A. (LRH S.A.), rozpoczął działalność 1 września 2000 r. Położony jest przy drodze krajowej nr 19 Lublin – Białystok.

Celem Rynku jest:

- Koncentracja dużych partii towarów w określonym miejscu i czasie,
- Stworzenie warunków do przechowywania i obrotu towarami rolnymi i ogrodniczymi,
- Tworzenie i rozpowszechnianie informacji o cenach i wymogach jakościowych, stawianych przez nabywców.

Jest to miejsce zaopatrzenia wielu firm z terenów Polski południowo-wschodniej. Około 160 firm wynajmuje powierzchnię handlową w celu prowadzenia działalności.

Asortyment oferowanych towarów na rynku hurtowym jest bardzo różnorodny.

Na terenie Rynku skupionych jest wiele instytucji. Funkcjonują tu między innymi:

- Oddział Regionalny i Biuro Powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Agencje Celne,
- Izba Celna w Białej Podlaskiej, Wydział i Referat Grupa Mobilna w Lublinie,
- Urząd Celny w Lublinie,
- Bank Polska Kasa Opieki S.A. I Oddział w Lublinie,
- Poczta Polska - Oddział Urzędu Poczтового w Ciecierzynie,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa - Oddział Lubelski,

- Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli - Oddział Lubelski.

Rynek w Elizówce jest miejscem lokalizacji składów i magazynów celnych, biur rachunkowych i kantoru wymiany walut oraz usług gastronomicznych. W każdą niedzielę na terenie rynku odbywa się giełda samochodowa, na którą przyjeżdża ok. 5 tysięcy samochodów i ok. 20 000 osób.

LRH S.A. oferuje do sprzedaży wydzielone geodezyjnie działki w strefie serwisowej wokół Rynku - 16 ha - przeznaczone m.in. na: supermarkety (art. przemysłowe, nawozy i sprzęt rolniczy, art. ogrodniczo-nasienne, art. AGD i RTV), centrum logistyczne, dojrzewalnie owoców cytrusowych, gastronomię i hotelarstwo.

LRH S.A. jest dla gminy bardzo ważną instytucją stymulującą rozwój, przyciągającą nowe inwestycje, tworzącą nowe miejsca pracy, kreującą popyt na produkty rolne i ogrodnicze, a także integrującą Lublin i gminę Niemce w ramach aglomeracji lubelskiej.

Niestety brak na terenie gminy instytucji zaliczonych do infrastruktury ekonomicznej, a mających za zadanie sprzyjanie rozwojowi przedsiębiorczości (agencja rozwoju lokalnego, inkubator przedsiębiorczości itp.). Dostyc skromna oferta infrastruktury ekonomicznej w gminie wypełniania jest z powodzeniem przez bardzo bogatą ofertę takiej infrastruktury, zlokalizowanej w pobliskim Lublinie.

3.4. Sektor turystyki

Rozwój sektora turystyki może być jedną z form wzmocnienia lokalnej gospodarki i tworzenia nowych miejsc pracy poza rolnictwem. Szansą dla rozwoju turystycznego gminy mogą być ciekawe przyrodniczo tereny Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Ciemięgi. Urozmaicony krajobraz gminy, szczególnie atrakcyjne formy przybrał w południowej części, zajmowanej przez dolinę rzeki. Dolina Ciemięgi stanowić będzie wkrótce centrum wypoczynkowe dla mieszkańców Lublina. Atrakcją dla osób preferujących wypoczynek na świeżym powietrzu jest ciekawy krajobraz, na który składają się zbocza doliny porożcinane wąwozami, bogata fauna i flora, zespoły dworsko-parkowe z okazami pomnikowymi itp. Ważnym walorem turystycznym są też kompleksy leśne w północnej części gminy, doskonałe miejsce na spacer i wycieczki rowerowe. Takie położenie sprawia, że jest to obszar doskonale nadający się do celów rekreacyjnych dla mieszkańców gminy a także mieszkańców Lublina i okolic.

Bardzo dużą szansą dla gminy jest rozwój tzw. turystyki sobotnio-niedzielnej, agroturystyki oraz turystyki rowerowej.

Do rozwoju turystyki niezbędna jest odpowiednia infrastruktura turystyczna, m.in. baza noclegowa, gastronomiczna oraz promocja regionu. Gmina Niemce jest jedną z trzech gmin powiatu lubelskiego (obok gminy Konopnicy i Jastkowa), w której istnieją obiekty zbiorowego zakwaterowania (44 miejsca noclegowe). Ważnym elementem infrastruktury turystycznej są również gospodarstwa agroturystyczne. Na terenie gminy Niemce istnieje 5 kwater agroturystycznych (w całym powiecie lubelskim jest ich zaledwie 30), które znajdują się w miejscowościach: Dys, Ciecierzyn, Nasutów i Niemce. Powstawanie gospodarstw agroturystycznych związane jest z bliskim sąsiedztwem Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego i malowniczo ukształtowanej Doliny Rzeki Ciemięgi.

Usługi hotelarskie na terenie gminy świadczą:

- "Dwór Anna" w Jakubowicach Konińskich
- Ośrodek szkoleniowo-konferencyjny Europejski Dom Spotkań Fundacji „Nowy Staw” w Nasutowie
- "Europejski Ośrodek Integracji" w Niemcach.

W celu rozwoju sektora usług turystycznych w gminie należy przede wszystkim dążyć do:

- ⇒ Rozwoju podstawowej infrastruktury, w tym przede wszystkim bazy gastronomicznej i noclegowej, niezbędnej do stworzenia kompleksowej oferty turystycznej i zapewnienia zadawalającej jakości usług,
- ⇒ Przygotowania atrakcyjnej oferty turystycznej zdolnej przyciągnąć i zatrzymać na dłużej turystów,
- ⇒ Zwiększenie aktywności samorządów lokalnych i mieszkańców w zakresie tworzenia lokalnych produktów turystycznych i promowania ich na zewnątrz.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Wyposażenie gminy w podstawową infrastrukturę techniczną decyduje w dużym stopniu o jakości życia mieszkańców i wpływa na atrakcyjność gminy. Ogólnie należy stwierdzić, że gmina jak i powiat oraz całe województwo lubelskie, boryka się z wieloma problemami, jeżeli chodzi o jakość i stopień wyposażenia w podstawową infrastrukturę techniczną.

4.1. Infrastruktura transportowa i komunikacyjna

Stan i stopień wyposażenia w infrastrukturę transportową stanowi o pozycji gminy pod względem konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej. Na terenie gminnych łączna długość dróg wynosi ogółem **142,699** km w tym:

- z nawierzchnią bitumiczną – 72,659 km ,
- powierzchniowo utwardzone – 10,760 km,
- podbudowy – 23,350 km,
- tłuczniowe – 24,636 km,
- betonowe – 0,521 km,
- gruntowe – 10,769 km,

W ostatnich kilku latach w gminie dynamicznie rozwinęła się infrastruktura drogowa. Wraz z rozwojem sieci dróg, wzrastają wydatki budżetowe. W 2006 r. stanowiły one 18 % budżetu gminy, o 7% więcej niż w latach 2004 i 2005. Należy stwierdzić, że na terenie gminy z roku na rok poprawia się stan i jakość dróg, jednak nadal część odcinków nie posiada dostatecznej nośności jest to bardzo ważny parametr techniczny, przy obecnym stałym wzroście przewozów towarów transportem kołowym.

Dobrze rozwiniętej sieci dróg o znaczeniu ponadlokalnym towarzyszy dobrze zorganizowany publiczny transport pasażerski obsługiwany m.in. przez autobusy PKS, MPK Lublin, mikrobusy Lubelskiej Korporacji Komunikacyjnej i innych prywatnych przewoźników.

Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa Lublin - Lubartów - Łuków. Zlokalizowane są tu dwie stacje kolejowe - w Ciecierzynie i Bystrzycy. Ruch pasażerski na linii został zawieszony, głównie ze względu na wysoką konkurencyjność komunikacji samochodowej. Odbywa się jednak ruch towarowy.

4.2. Gospodarka wodno-ściekowa.

Stan infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w gminie jest niezadowolający pomimo, że gmina posiada 4 ujęcia wody zlokalizowane w Niemcach, Krasieninie, Elizówce oraz w Dysie a cała długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 243, 6 km sieci głównej, 210, 2 km – sieci przyłączy, liczba przyłączy - 4340 szt., to wiele odcinków sieci wodociągowej wymaga modernizacji oraz rozbudowy.

Z sieci wodociągowej korzysta około 13 380 osób (83% mieszkańców gminy).Sieć wodociągowa pozostaje pod zarządem Zakładu Gospodarki Komunalnej w Niemcach. Należy jednocześnie zauważyć, że wzrasta liczba mieszkańców obsługiwanych przez ZGK.

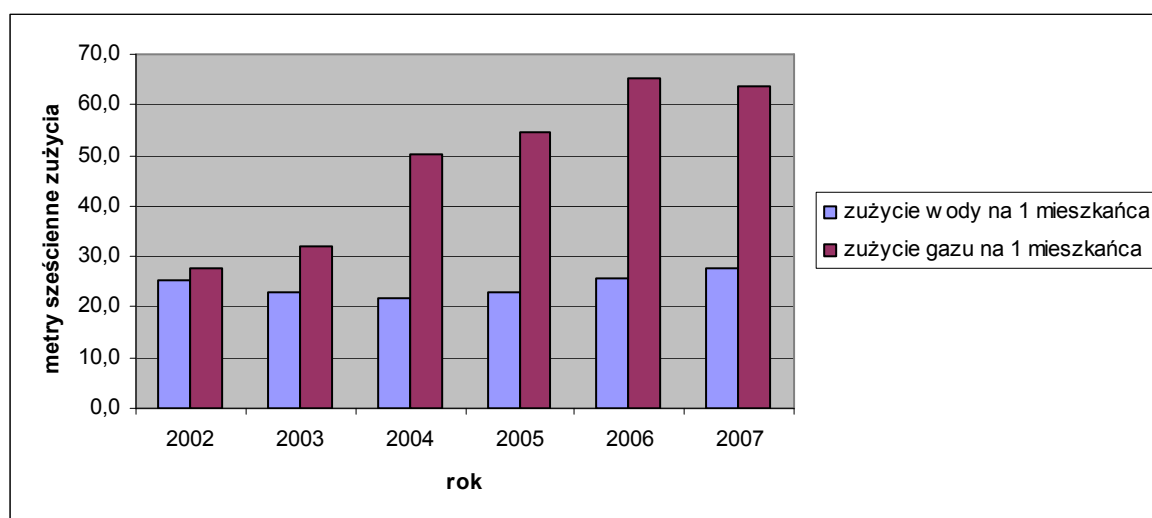
Niestety gmina posiada bardzo niski poziom skanalizowania, który wynosi 7 % przy poziomie zwodociągowania 100%. Łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosi zaledwie 20 km. W ramach rozwiązań sieciowych zrealizowano około 513 szt. przykanalików do budynków i gospodarstw o łącznej długości 16,40 km. Z sieci kanalizacji sanitarnej korzystają mieszkańcy następujących miejscowości: Niemce, Zalesie i Wola Niemiecka.

Z sieci kanalizacyjnej korzysta ponad 3 270 osób (tj. około 20% mieszkańców gminy). W 2000 roku oddana została do użytku mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków "BIOVAC" typu 03135 o przepustowości 500 m³ na dobę (z możliwością rozbudowy do 1000 m³). Oczyszczalnia ścieków w Niemcach przyjmuje ścieki pochodzące od:

- korzystających z systemu kanalizacyjnego mieszkańców: Niemiec, Woli Niemieckiej, Zalesia,
- włączonych do systemu kanalizacyjnego zakładów produkcyjnych oraz jednostek użyteczności publicznej i usług,
- podczyszczonych ścieków przemysłowych: zakłady mięsne DACOR,
- ścieków sanitarnych dowożonych z terenu gminy taborem asenizacyjnym.

W 2006 r. oczyszczalnia odprowadzała ścieki w ilości 138 166 m³/rok, około 380 m³ na dobę. Działania gminy Niemce w zakresie rozbudowy sieci kanalizacyjnej ukierunkowuje fakt wyznaczenia rozporządzeniem Wojewody Lubelskiego Nr 26 z dnia 31 stycznia 2006 r., aglomeracji Niemce. Aglomerację tworzy obszar obejmujący następujące miejscowości : Niemce, Zalesie, Rudka Kozłowiecka (Wygón, Kacze Doły), Wola Niemiecka (Starą Wieś i Malinówka. Na terenie gminy wybudowanych jest 190 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Wykres 17. Zużycie wody i gazu w latach 2000-2007.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS .

4.3. Gospodarka odpadami

Na stan środowiska znacząco wpływa gospodarka odpadami. Niestety na obszarze gminy brak jest komunalnego wysypiska śmieci (gmina korzysta z wysypiska zlokalizowanego na terenie gminy Lubartów - w miejscowości Rokitno). Dodatkowo dominującym sposobem zbierania odpadów jest zbiórka odpadów zmieszanych. Procesem odzysku objęta jest niewielka ilość odpadów.

System zbierania odpadów komunalnych opiera się na indywidualnych pojemnikach. Mieszkańcy zawierają indywidualne umowy o wywóz nieczystości stałych.

Gmina nie posiada również składowiska odpadów przemysłowych.

Według posiadanych informacji transport odpadów do miejsca odzysku lub unieszkodliwiania realizowany jest przez:

- wytwórców odpadów,
- właścicieli instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
- specjalistyczne firmy transportowe.

W ciągu najbliższych lat należy doprowadzić do wdrożenia sprawnego systemu segregacji, zbiórki i unieszkodliwiania odpadów z terenu gminy. Zarys funkcjonowania takiego systemu został opracowany w Planie Gospodarki Odpadami dla gminy Niemce, ponadto Powiat Lubelski posiada opracowany plan gospodarki odpadami dla powiatu lubelskiego, gdzie przedstawiono 5 wariantów rozwiązań techniczno-organizacyjnych systemu gospodarki odpadami. W chwili obecnej nie przyjęto jeszcze do realizacji żadnego z proponowanych wariantów. W związku z powyższym kwestia ta pozostaje otwarta i wymaga strategicznych decyzji ze strony władz gmin i powiatu.

Oprócz zrealizowania niezbędnych inwestycji, ważnym elementem efektywnej gospodarki odpadami powinny być działania edukacyjne, promocyjne i informacyjne uświadamiające mieszkańców, dzieci i młodzież z terenu gminy w zakresie właściwego postępowania z powstającymi w ich gospodarstwach odpadami.

4.4. Infrastruktura elektroenergetyczna i gazowa.

Teren gminy objęty jest siecią energetyczną średniego napięcia zrealizowaną, jako linie napowietrzne. Odbiory zasilani są energią elektryczną niskiego napięcia ze stacji

transformatorowych. Ogólny stan linii jest dobry, jednak w części gminy wymaga przebudowy i nakładów finansowych związanych z rozbudową sieci.

Przez gminę Niemce przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia. Istniejąca sieć gazowa zasilana jest ze stacji redukcyjno – pomiarowej zlokalizowanej w Pólku. Długość sieci gazowej ogółem wynosi ponad 98 km, a liczba przyłączy ponad 930. Z sieci gazowej korzysta 1296 osób (około 8 % mieszkańców gminy).

Należy jednak zauważyć, że w ciągu ostatnich lat zanotowano wyraźny wzrost mieszkańców gminy w związku z powyższym stopień zaopatrzenia w gaz w stosunku do ogólnej liczny mieszkańców i gospodarstw domowych jest niewielki.

Barierą utrudniającą dalszą gazyfikację gminy może być rozproszona struktura osadnicza oraz słaba kondycja finansowa wielu gospodarstw domowych.

4.5. Infrastruktura telekomunikacja

Dostępność mieszkańców gminy do infrastruktury telekomunikacyjnej systematycznie poprawia się. Dzieje się tak za sprawą rozwoju telefonii stacjonarnej (TP S.A.) jak i coraz bardziej powszechniejszego dostępu mieszkańców do usług telefonii komórkowej. Gęstość telefonizacji (wskaźnik na 100 mieszkańców) wynosi 22. Wskaźnik ten jest niestety niski. Ponadto gmina Niemce znajduje się w zasięgu wszystkich funkcjonujących na polskim rynku operatorów sieci telefonii komórkowej: Era GSM, Plus GSM, Play i Orange (GSM/GPRS). Trudno oszacować liczbę osób korzystających z internetu, po dość wysokich opłatach abonamentowych można wnioskować jednak, iż jest to nadal niewielki odsetek mieszkańców gminy. Dalszy rozwój społeczeństwa informacyjnego na terenie gminy będzie uzależniony od ograniczenia bariery ekonomicznej w dostępie do internetu oraz od efektywnego informatyzowania administracji publicznej na poziomie powiatu i gminy. Procesowi temu powinny towarzyszyć działania związane z uświadomieniem i edukacją mieszkańców jak korzystać z usług i technologii informacyjnej.

5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Infrastruktura społeczna jest to zespół instytucji publicznych zaspokajających potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne ludności. Do infrastruktury społecznej możemy zaliczyć: infrastrukturę z zakresu oświaty i wychowania, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, kultury, wypoczynku i kultury fizycznej oraz infrastrukturę z zakresu

bezpieczeństwa. Infrastruktura społeczna ma olbrzymi wpływ, na jakość życia mieszkańców i ich szanse rozwoju.

5.1. Infrastruktura edukacyjna

5.1.1. Przedszkola

Wychowanie przedszkolne obejmuje wspomaganie rozwoju i wczesną edukację dzieci od trzeciego roku życia aż do momentu rozpoczęcia nauki szkolnej, pełni funkcję doradczą i wspiera działania wychowawcze rodziców.

W gminie funkcjonują trzy przedszkola: w Niemcach, Ciecierzynie i w Dysie. Liczą one 11 oddziałów.

Tabela 17. Liczba dzieci w przedszkolach w gminie Niemce w latach 1999/2000-2006/2007.

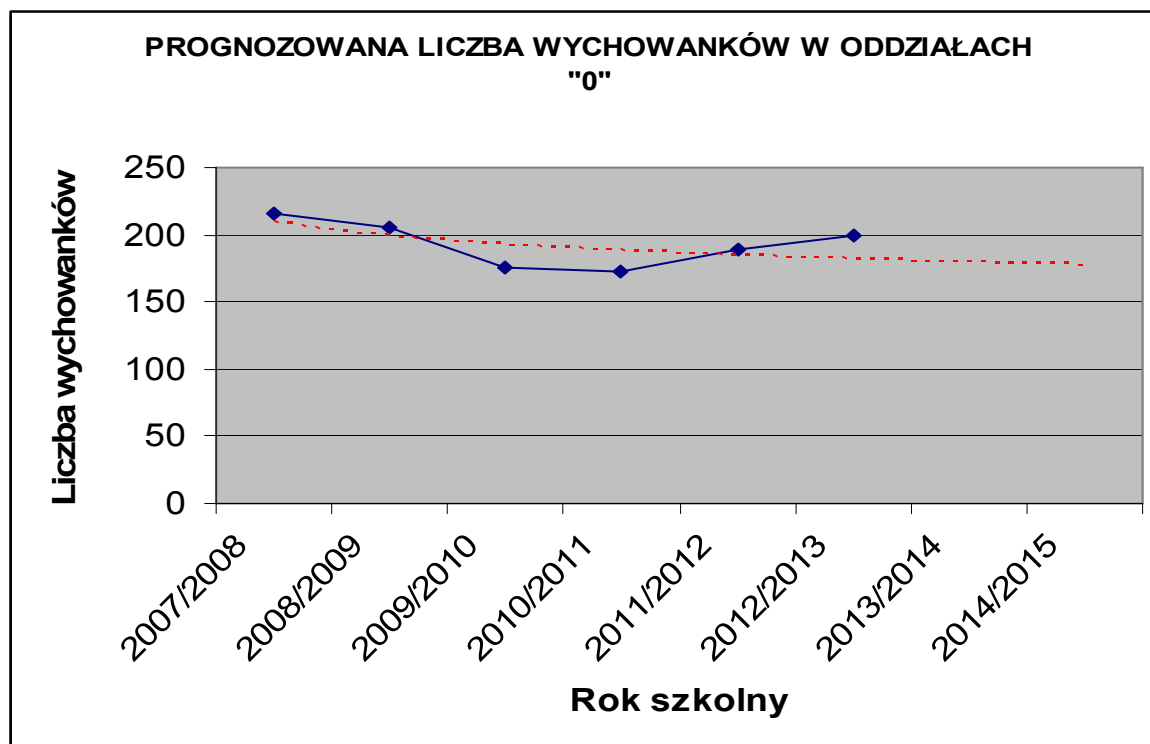
Rok szkolny	Liczba wychowanków w przedszkolach bez oddziału „0”	Liczba wychowanków w oddziałach „0”
1999/2000	101	290
2000/2001	90	306
2001/2002	95	298
2002/2003	107	296
2003/2004	110	286
2004/2005	118	302
2005/2006	139	165
2006/2007	114	178

Źródło: Dane GOASZ Niemce

W roku szkolnym 2004/2005 został wprowadzony obowiązek szkolny w zakresie rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci 6-letnich.

Poniższy wykres przedstawia prognozowaną liczbę wychowanków w oddziałach „0”.

Wykres 20.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niemce.

W stosunku do roku szkolnego 1999/2000 wzrosła o 13% liczba dzieci uczęszczających do przedszkola bez oddziału „0”. Baza lokalowa placówek przedszkolnych nie jest najlepsza. Przedszkola są przepelnione. Na podstawie danych można wnioskować, że w kolejnych latach będzie wzrastała liczba przedszkolaków, dlatego konieczna jest rozbudowa infrastruktury przedszkolnej.

5.1.2. Szkoły podstawowe i gimnazja

Na terenie gminy Niemce funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Zespół Szkół im. Ziemi Lubelskiej w Niemcach,
- Zespół Szkół im. Ziemi Lubelskiej w Niemcach
- Szkoła Podstawowa w Rudce Kozłowieckiej (2009),
- Zespół Placówek Oświatowych w Ciecierzynie,
- Zespół Placówek Oświatowych im. Lotników Polskich w Dysie,
- Szkoła Podstawowa im. Joachima Lelewela w Jakubowicach Konińskich,
- Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Nasutowie,
- Zespół Szkół w Krasieninie im. Ireny Kosmowskiej,

Tabela 18: Liczba uczniów wszystkich szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie Niemce w latach szkolnych 1999/2000 – 2006/2007.

Rok szkolny	Liczba uczniów	% uczniów stosunku do roku szkolnego 1999/2000
1999/2000	1849	100
2000/2001	1787	96,6
2001/2002	2001	108,2
2002/2003	2016	109,0
2003/2004	1982	107,2
2004/2005	1869	101,1
2005/2006	1810	97,9
2006/2007	1734	93,8

Źródło: Dane GOASZ Niemce

Jak wynika z powyższej tabeli liczba uczniów w stosunku do roku szkolnego 1999/2000 znacznie się zmniejszyła i w ostatnich latach wykazuje tendencje spadkowe. Analizując liczbę urodzeń w latach 2000-2006 można wnioskować, iż w najbliższych latach coraz mniej uczniów będzie uczęszczało z terenu gminy do szkół. Niekorzystnie kształtuje się wskaźnik dotyczący liczby uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych na jeden oddział. Jest on jednak zdecydowanie wyższy od wskaźnika powiatu i województwa.

Obecnie, jednym z wyznaczników, jakości kształcenia w szkołach jest komputeryzacja szkół. W gminie Niemce, każda szkoła posiada pracownie komputerowe. Łącznie do dyspozycji uczniów udostępnionych jest 103 komputery. Sale lekcyjne są wyposażone w pomoce dydaktyczne w sposób zadowalający. Jednak wymagają systematycznego doposażenia w miarę pojawiających się nowości na rynku a także uzupełniania pomocy zniszczonych. Konieczne jest doposażenie szkół w środki audiowizualne, brakuje profesjonalnego wyposażenia pracowni językowych, tablic interaktywnych, rzutników multimedialnych.

5.1.3. Szkoły ponadgimnazjalne

Na terenie gminy działa Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Niemcach.

W jego skład wchodzi:

- Zasadnicza Szkoła Zawodowa (do roku 2002/2003)
- Technikum Ogrodnicze dla Dorosłych
- Liceum Zawodowe (1999/2000)
- Liceum Profilowane
- Technikum Architektury Krajobrazu (od 2004/2005)
- Policealna Szkoła Zawodowa dla Dorosłych.

Tabela 19: Liczba uczniów szkół ponadgimnazjalnych w gminie Niemce w latach szkolnych 1999/2000– 2005/2006.

Rodzaj szkoły	1999/ 2000	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Zasadnicza Szkoła Ogrodnicza	88	76	41	16	-	-	-
Technik. Ogrodnicze dla Dorosłych	99	139	162	164	152	69	34
Liceum Zawodowe	30	-	-	-	-	-	-
Technikum Agrobiznesu	98	130	126	112	111	111	88
Liceum Profilowane	31	67	64	87	110	118	125
Technikum Architektury Krajobrazu	-	-	-	-	-	25	38
Policealna Szkoła Zawodowa dla Dorosłych	83	59	43	55	81	95	80

Źródło: Dane Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Niemcach.

Oferta Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych przyciąga uczniów nie tylko z terenu gminy Niemce, ale również i z okolicznych miejscowości powiatu lubelskiego i lubartowskiego. Z tabeli widać, iż coraz większym zainteresowaniem cieszy się liceum

profilowane oraz Technikum Architektury Krajobrazu. Gwałtownie spadło zaś zainteresowanie Technikum Ogrodniczym dla Dorosłych. Uczniów przyciąga bardzo dobra lokalizacja szkoły w centrum miejscowości, dobre wyposażenie sal lekcyjnych i pracowni w pomoce dydaktyczne i audiowizualne. Szkoła posiada m.in. 4 pracownie komputerowe (58 komputerów), pracownię ekonomiczną, językową, techniki biurowej. Przy szkole istnieje również Ośrodek Szkolenia Kierowców. Uczniowie mogą ponadto aktywnie spędzać czas wolny, angażując się w działalność Szkolnego Koła Turystyczno-Krajoznawczego, Szkolnego Koła Sportowego, Koła Filmowo-Informatycznego oraz Teatru Szkolnego „Amino” a także wolontariatu.

5.4. Infrastruktura sportowa

Gmina Niemce jest słabo wyposażona w infrastrukturę sportową. Niedostatecznie wyposażone są również sale sportowe w sprzęt i wyposażenie sportowe. Często są to sale zastępcze (np. Jakubowie Konińskie), lub adoptowane z największych pomieszczeń w szkole (np. Nasutów, Rudka Kozłowiecka). Wyposażenia są niewystarczające dla potrzeb uczniów i do realizacji przewidzianej programowo liczby godzin. Najlepiej wyposażona sala gimnastyczna znajduje się w Ciecierzynie oraz w Niemcach

W zakresie kultury fizycznej i sportu działa Gminny Klub Sportowy Niemce (GKS Niemce), Klub Sportowy Ciecierzyn, Klub Sportowy Krasienin, Uczniowski Klub Sportowy Niemce, Klub Sportowy Nasutów, Dyski Klub Sportowy „Dys” oraz Klub Biegacza w Ciecierzynie, który jest organizatorem Masowych Biegów Powiatowych.

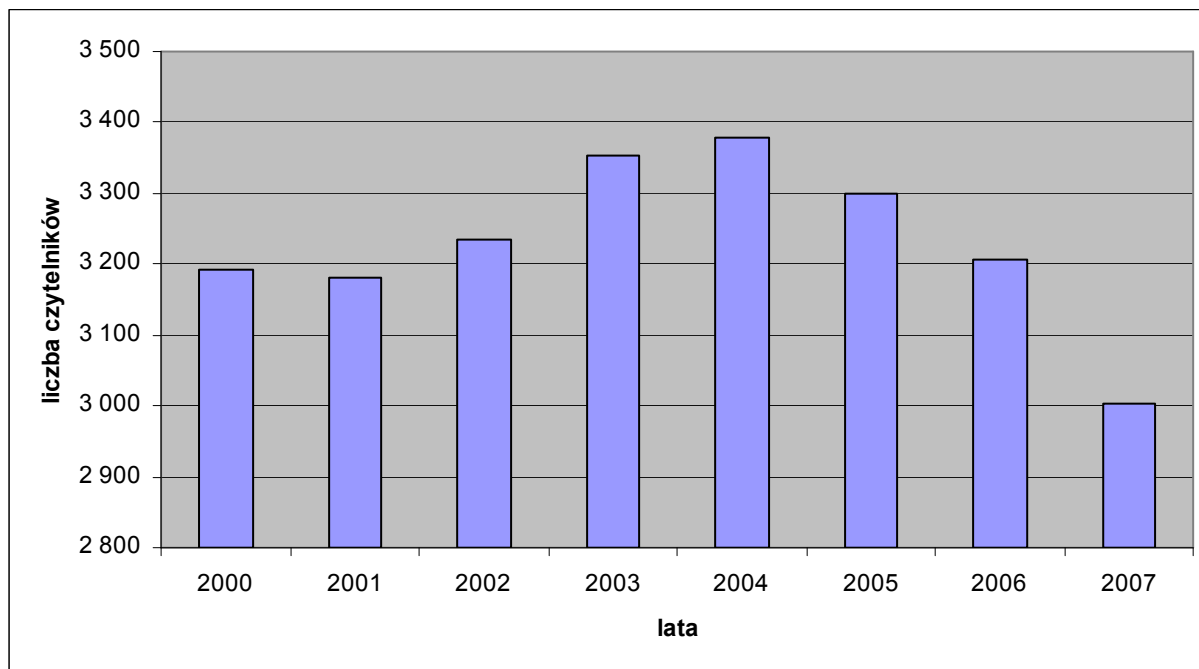
5.5. Infrastruktura kultury

W gminie działa Gminny Ośrodek Kultury w Niemcach, który prowadzi działalność w zakresie edukacji kulturalnej i artystycznej w klubach i kołach zainteresowań a także organizuje różnorodne imprezy kulturalne.

Funkcjonuje także Gminna Biblioteka Publiczna w Niemcach (oddział dla dorosłych i oddział dla dzieci) z 4 filiami w Ciecierzynie, Dysie, Krasieninie oraz w Nasutowie. Gminna Biblioteka Publiczna w Niemcach, Filia w Ciecierzynie w 2006 r. rozpoczęła udostępnianie elektroniczne swoich zbiorów, jako pierwsza gminna biblioteka, która wprowadziła ten pionierski system w województwie lubelskim. W 2006 r. podobny system wprowadziła biblioteka w Niemcach. Z bibliotek skorzystało w 2006 r. około 3200 czytelników, co stanowi 20 % mieszkańców gminy. Niestety w roku 2007 znacznie spadła liczba czytelników. Spadek czytelnictwa jest obserwowany systematycznie od 2005 r. Spada również liczba

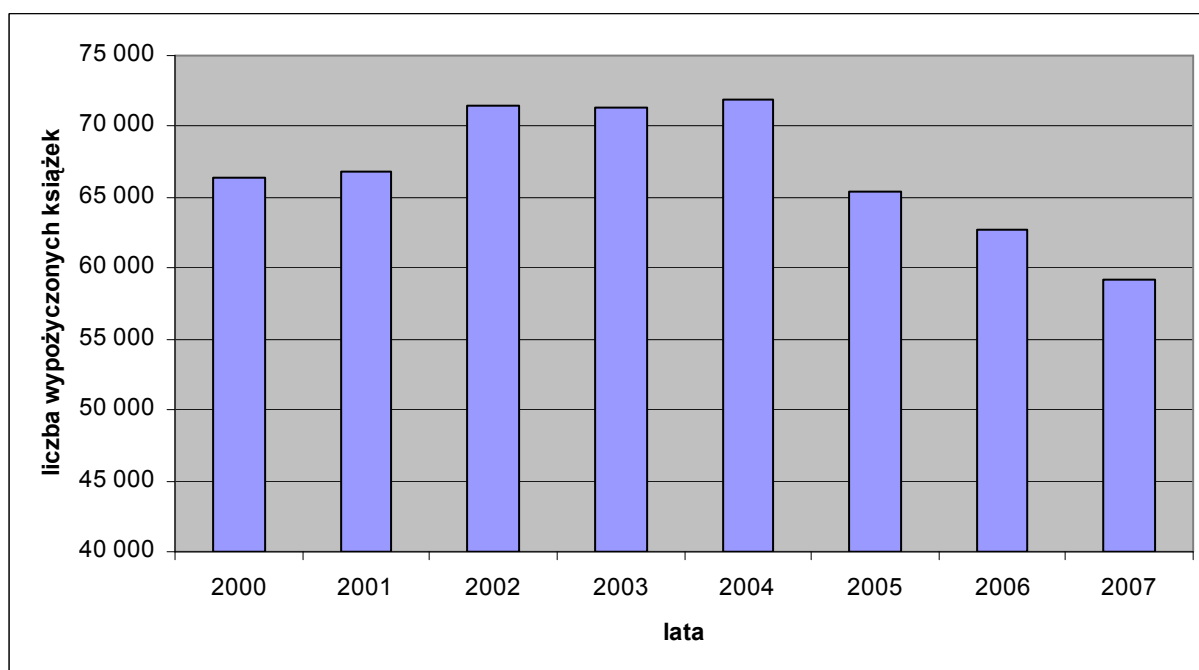
wypożyczanych książek. W 2002 i 2003 r. liczba wypożyczonych książek w ciągu roku na 1 mieszkańca wynosiła 4,6 w 2006 r. już zaledwie 3,9 a w 2007 - Szacuje się, że w gminie przypada około 198 czytelników na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten jest dużo wyższy niż w powiecie lubelskim, gdzie na 1000 mieszkańców przypada 165 czytelników. Jest on również wyższy niż wskaźnik w kraju – 190 czytelników.

Wykres 21. Liczba czytelników w poszczególnych latach 2000-2007.

Źródło: Opracowanie własne na podstawach danych BDR GUS .

Wykres 22. Liczba wypożyczonych książek przez czytelników w latach 2000-2007.

Źródło: Opracowanie własne na podstawach danych BDR GUS .

Pomimo tego, że wszystkie biblioteki mają wolny dostęp do półek, na czytelników czeka około 46 000 woluminów, są to książki nowe, wartościowe, gromadzone zgodnie z zapotrzebowaniem środowiska, biblioteki ponadto oferują podręczniki dla uczących się na poziomie średnim i wyższym, a także pełny zestaw lektur szkolnych dla szkół podstawowych, gimnazjów, szkół średnich, prowadzą też wypożyczenia międzybiblioteczne, sprowadzając dla czytelników książki z innych bibliotek(Średnio w gminie przypada 2, 8 wolumina na mieszkańca, wskaźnik ten dla powiatu wynosi 3, 4 wolumina na mieszkańca, zaś dla województwa 3,2) to jednak obserwujemy ciągły spadek czytelnictwa i zainteresowanie się czytaniem książek.

5.6. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej

5.6.1.Ochrona zdrowia

Dla potrzeb służby zdrowia na terenie gminy funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Niemcach, którego działalność oparta jest na udzielaniu podstawowej opieki zdrowotnej. Specjalistyczne usługi świadczone są w pobliskim Lublinie. W ramach ZOZ działają 3 ośrodki zdrowia: w Niemcach, Ciecierzynie i Krasieninie.

W ostatnich latach możemy zaobserwować wzrost liczby udzielonych porad lekarskich.

W porównaniu z rokiem 2000 w roku 2006 wzrosła liczba porad o ponad 23% i wynosiła 44 956. W związku z tym wzrosła średnia liczba porad lekarskich przypadających na 1 mieszkańca w poszczególnych latach. Oznacza to, iż stan zdrowia mieszkańców gminy Niemce z roku na rok ulega pogorszeniu. Liczbę porad lekarskich udzielonych w latach 2000-2006 w poszczególnych ośrodkach przedstawia tabela 16.

Tabela 20. Liczba porad lekarskich udzielonych w SP ZOZ Niemce w latach 2000-2006.

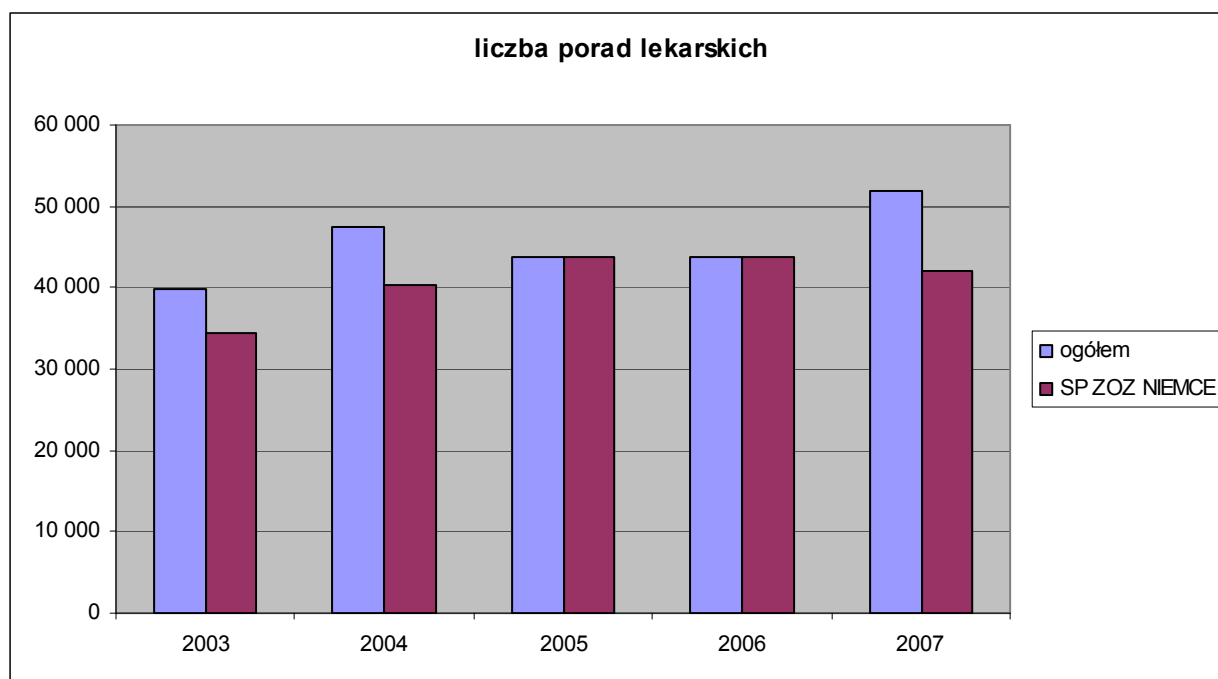
Lata	Ośrodek Niemce	Ośrodek Ciecierzyn	Ośrodek Krasienin	Ogółem	Liczba porad na 1 mieszkańca
2000	21 892	8938	5624	36454	2,4
2001	22343	9405	6675	38423	2,5
2002	18997	9868	6453	35318	2,3
2003	21 114	9899	6636	37649	2,4
2004	25229	10202	6743	42 174	2,7
2005	26454	10873	6784	44111	2,8
2006	26805	10350	7801	44956	2,8
Ogółem	171 834	69535	46716	279 085	-

Źródło: Dane SP ZOZ Niemce.

W 2007 r. rozpoczęła pracę nowa przychodnia (Przychodnia Uśmiech) w Niemcach, która posiada umowę z NFZ na bezpłatne świadczenia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej. Obecnie, na jedną poradnię zdrowia przypada ponad 4000 tys. osób.

W gminie działają tylko 4 gabinety stomatologiczne. Jest to niewystarczająca liczba jak na gminę liczącą ponad 16 tys. mieszkańców. Na 1 gabinet przypada ponad 4050 mieszkańców.

Wykres 22. Liczba udzielonych porad lekarskich w latach 2000-2007.

Źródło: Dane SP ZOZ Niemce.

5.6.2. Pomoc społeczna

W gminie Niemce podstawową jednostką organizacyjną, która realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Na terenie gminy działa jeden ośrodek w miejscowości Niemce, który zajmuje się rozpoznawaniem potrzeb rodzin i osób indywidualnych w celu zaspokajania ich niezbędnych potrzeb bytowych

Z pomocy ośrodka korzysta szerokie grono osób. Liczba osób waha się w zależności od roku. W 2006 r. ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 600 rodzin, czyli o ponad 35% więcej niż w roku 2005, ale mniej o 13, 5% niż w 2003 r.

W 2006 r. ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 6, 6% ludności gminy.

Tabela 21: Liczba rodzin i osób pobierających świadczenia pomocy społecznej w gminie Niemce w latach 2003-2006.

	2003	2004	2005	2006
Liczba rodzin	694	493	444	600
Liczba osób	1.197	1.064	856	1.077
Średnia wysokość świadczeń pieniężnych	134	98	111	148
Osoby korzystające ze świadczeń społ. na 1000 ludności	78	68	54	67

Źródło: Dane OPS Niemce.

Główną przyczyną korzystania ze świadczeń jest ubóstwo mieszkańców (71, 8%), na kolejnym miejscu długotrwała choroba (21, 1%) oraz bezrobocie (18,1%). W 2006 r. znacznie wzrósł odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu (7, 1%), w 2003 r. wynosił zaledwie 1,1%.

5.7. Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego

O poziomie bezpieczeństwa publicznego w znacznym stopniu decyduje infrastruktura i wyposażenie będące w posiadaniu straży pożarnej oraz policji. Do Komisariatu Policji w Niemcach należą:

- Posterunek Policji w Jastkowie
- Punkt Przyjęć Dzielnicowych w Wólce
- Punkt Przyjęć Dzielnicowych w Garbowie

Komisariat Policji w Niemcach, został utworzony w 1999 roku, swoim zasięgiem obejmuje cztery gminy na obszarze 447 km² (w porównaniu do miasta Lublina – 148 km²): Gmina Niemce, Gmina Wólka, Gmina Jastków i Gmina Garbów. Największa ilość zdarzeń kryminalnych z podstawowych kategorii występuje w Gminie Niemce oraz Gminie Jastków. Dużym problemem w okresie wiosenno – letnim jest nasilenie ruchu na trasie nr 831 prowadzącej z Lublina na Pojezierze Łęczyńsko – Włodawskie. Najczęściej występującymi zdarzeniami kryminalnymi są kradzieże z włamaniem do domów w budowie oraz altanek na terenach ogrodów działkowych.

Na terenie gminy Niemce działa siedem jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej.

W celu zapewnienia większego bezpieczeństwa mieszkańcom gminy należy zadbać o lepsze wyposażenie służb policji oraz straży pożarnej. Niezwykle ważnym zadaniem jest zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie działań na rzecz zapobiegania przestępstwom oraz różnym zagrożeniom.

6. POLITYKA WŁADZ GMINY

6.1. Budżet

Budżet Gminy jest głównym instrumentem polityki władz gminy. Ważną pozycję w budżecie stanowią wydatki inwestycyjne.

Dla zapewnienia dużej dynamiki rozwoju gminy należy utrzymywać na wysokim poziomie wydatki inwestycyjne. Ze strategicznego punktu widzenia ważna jest też lokalna polityka podatkowa, która przyczynia się do wzrostu przedsiębiorczości mieszkańców, a tym samym przeciwdziała rosnącemu bezrobociu.

Na dochody gminy składają się dochody własne, subwencja ogólna, dotacje celowe z budżetu państwa oraz środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej (dotacja rozwojowa). Wielkość dochodów własnych zależy przede wszystkim od sposobu gospodarowania mieniem samorządowym oraz od polityki podatkowej.

Na **dochody własne** składają się przede wszystkim:

- wpływy z podatków i opłat,
- udziały w wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz podatku dochodowego od osób prawnych,
- dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe,
- dochody z majątku gminy,
- odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy.

Subwencja ogólna dla gminy składa się z dwóch części : wyrównawczej i oświatowej.

Wielkość poszczególnych części subwencji ogólnej dla gminy ustalone są przez Ministerstwo Finansów.

Na **dochody gminy ze środków zewnętrznych**, ponadto składają się dotacje celowe na realizację zadań własnych oraz zleconych w zakresie administracji rządowej oraz środki z budżetu Unii Europejskiej.

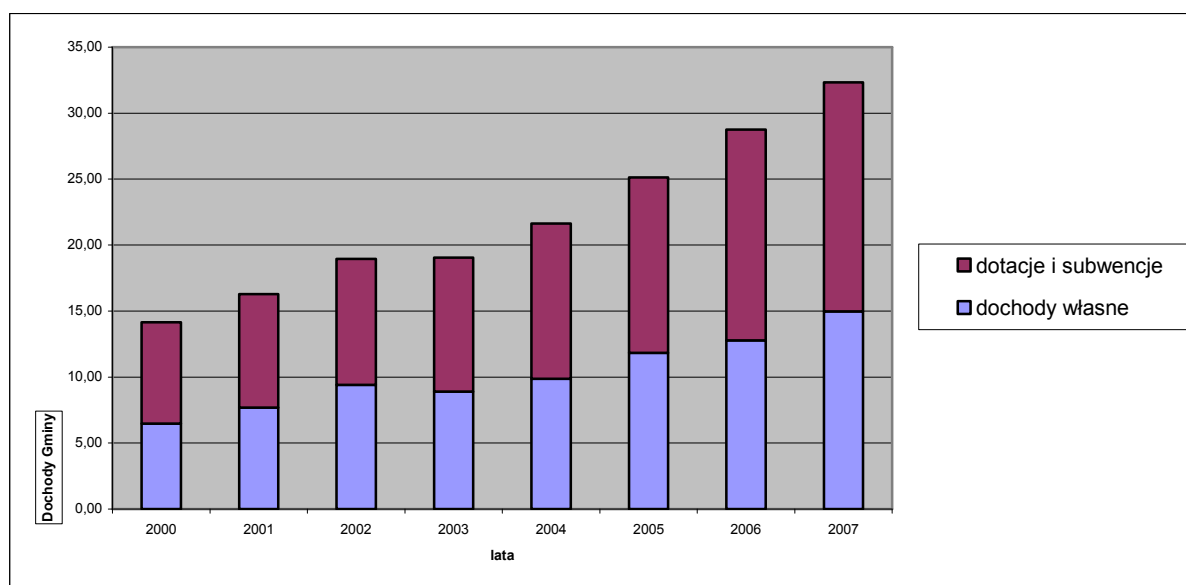
W 2007 r. dochody budżetu gminy wzrosły o ponad **100 %** w stosunku do 2000 r. i wyniosły **32 925 822,97 zł**, co stanowiło **104,38 %** dochodów planowanych.

Wykonanie dochodów własnych w 2007 roku wyniosło **15 039 765,50 zł** i stanowiło **45,67 %** wszystkich dochodów gminy, a ich wykonanie w stosunku do planu wyniosło **115,90 %**. Jest to znaczący procent wykonania dochodów jak na gminę wiejską a wynika to między innymi z lokalnej polityki podatkowej. Udziały dochodów własnych gminy są wyższe o około 9 % od średniej w powiecie lubelskim.

Środki otrzymanej subwencji ogólnej z budżetu państwa w 2007 roku wyniosły 10 533 tys. zł i w porównaniu do roku 2006 był to wzrost o 3,66 %.

Wykonanie dotacji celowych z budżetu państwa w 2007 roku wyniosło 6 856 435 zł, co stanowiło 92,7 % dochodów planowanych.

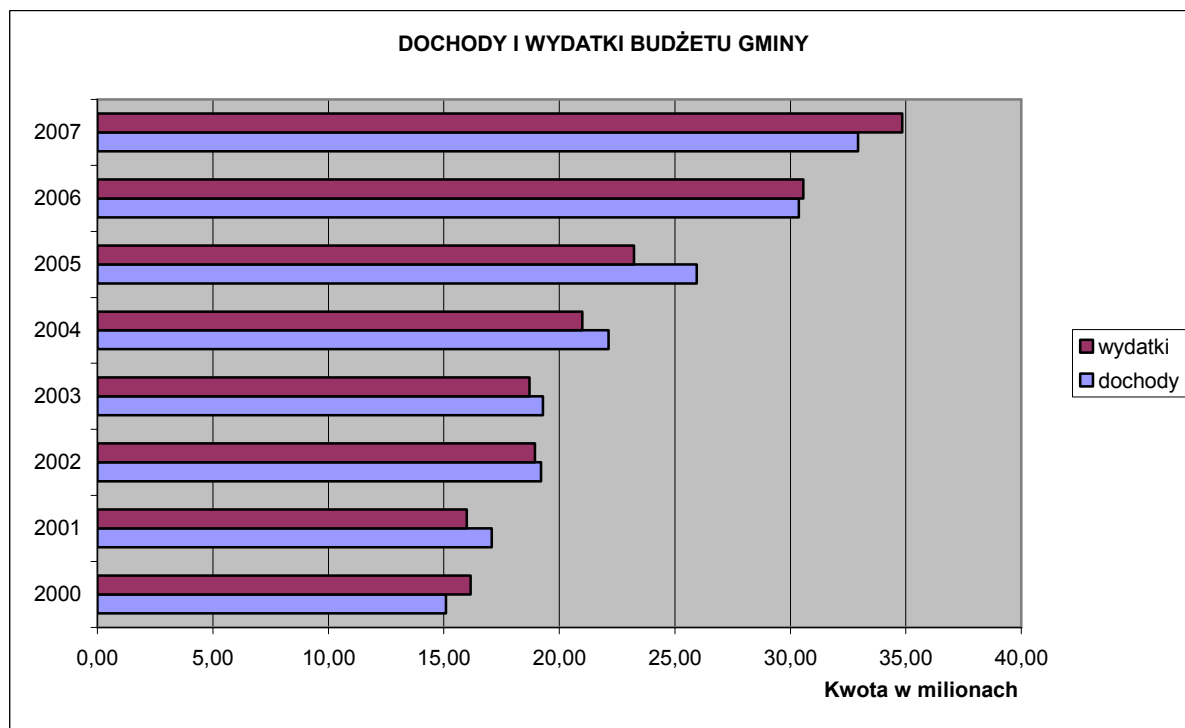
Wykres 23. Dochody budżetu gminy w latach 2000-2007.

Źródło: Opracowanie własne na podstawach danych BDR GUS.

Sytuacja dochodów i wydatków budżetu gminy Niemce przedstawia się następująco:

Wykres 25. Dochody i wydatki budżetu Gminy Niemce w latach 2000-2007.

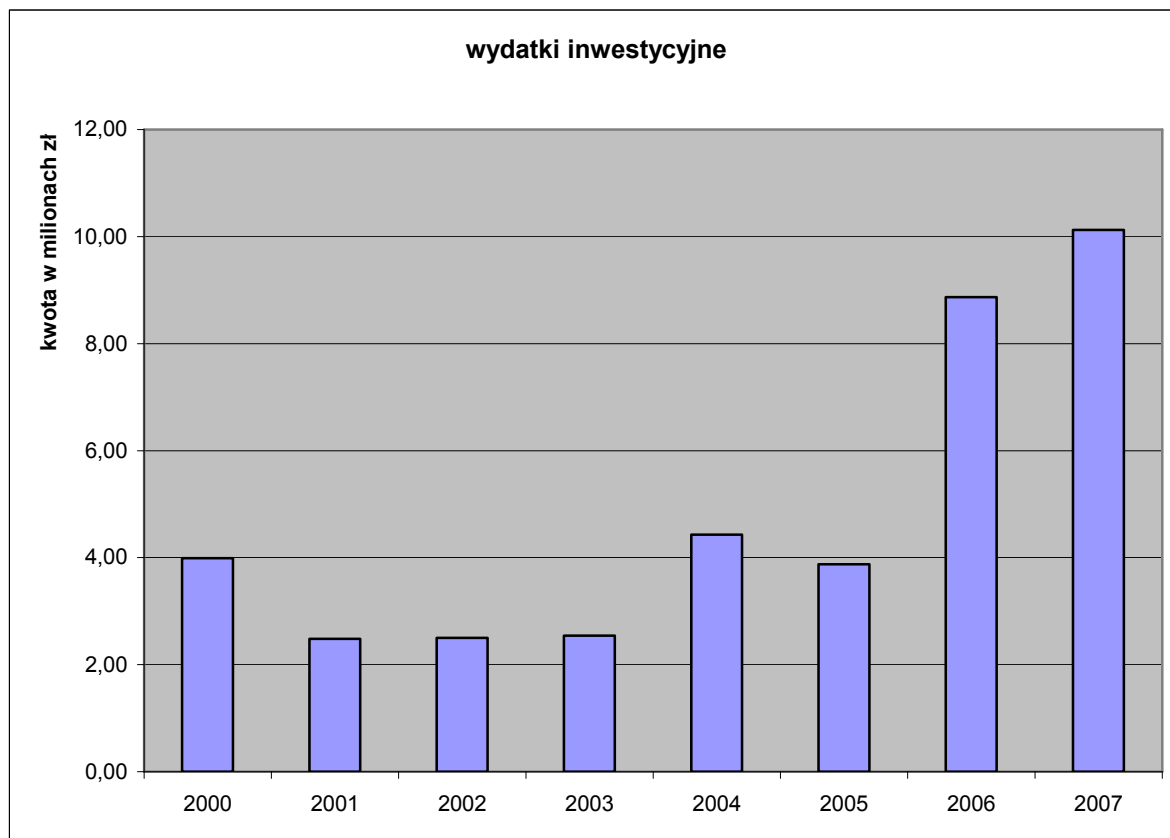
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Do 2005 r. wykonane wydatki w budżecie gminy nie przewyższały dochodów, jednak w 2006 r. wynikiem finansowym wykonania budżetu gminy był deficyt w wysokości **201 141,08 zł**.

W 2007 r. wydatki budżetowe wynosiły **34 850 996,93 zł**, co stanowi 95,38 % wydatków planowanych a deficyt budżetowy wyniósł **1 925 173,96 zł**.

Należy jednak zauważyć, że ważną częścią wydatków budżetu są wydatki inwestycyjne. W 2007 r. nastąpił ich wyraźny wzrost o **14,15 %** w stosunku do roku poprzedniego a suma wykonania wydatków inwestycyjnych wynosiła 10 122 623,44 zł wszystkich wydatków gminy co stanowi 97,43 % wydatków planowanych.

Wykres 26. Wydatki inwestycyjne gminy w latach 2000-2007.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Duży udział wydatków inwestycyjnych, mimo rosnących kosztów bieżącego funkcjonowania jednostek gminnych, jest również pozytywnym przejawem polityki budżetowej władz gminy.

Mimo dużej zdolności inwestycyjnej gminy istnieje konieczność pozyskiwania funduszy ze źródeł zewnętrznych. W 2006 r. pozyskano 1 394 039, 59 zł, głównie z Zintegrowanego Programu Rozwoju Regionalnego. W roku 2007 gmina skorzystała z dotacji z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na zadania związane z likwidacją szkód powodziowych oraz w zakresie zadań związanych z zabezpieczeń skarp i wąwozów.

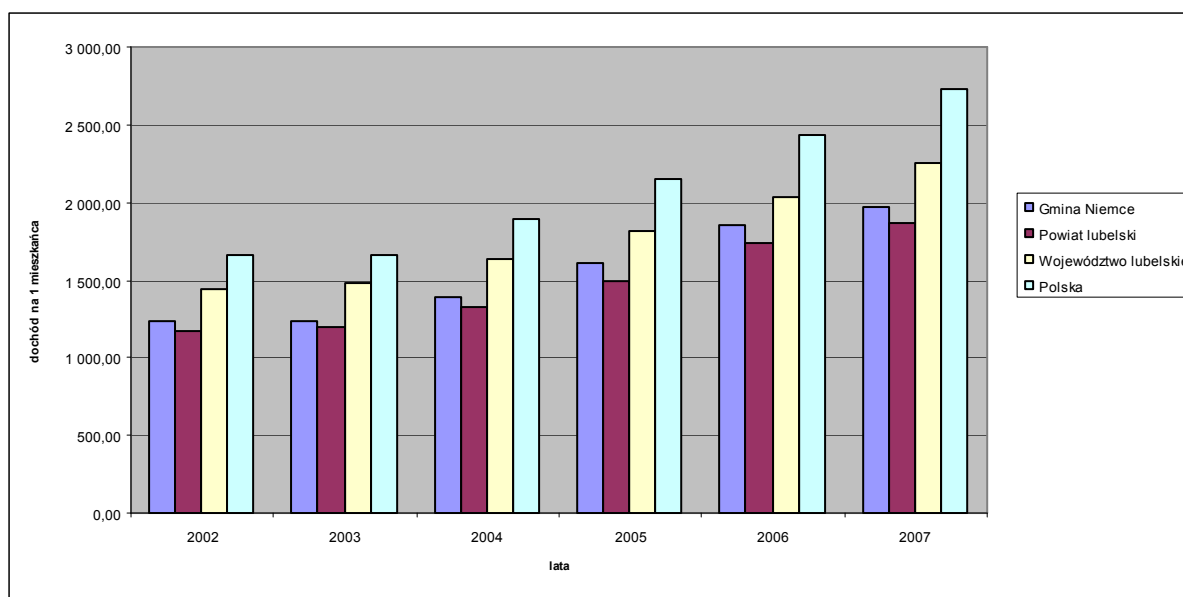
Ponadto, Gmina otrzymała w 2007 r. **353 863,25** zł bezzwrotnych środków pomocowych pochodzących z UE co stanowi **90,41 %** dochodów planowanych.

Gmina otrzymała, również pomoc z zakresu dofinansowania infrastruktury sportowej ze środków pochodzących z Ministerstwa Sportu.

Dodatkowo gmina cały czas korzysta ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie. Jest to pomoc w postaci umarzalnych pożyczek.

W latach 2002-2007 możemy zauważyć wzrost dochodów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca, jednak mimo tego wzrostu dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca są nadal niskie. W 2007 r. wynosiły one **1 855, 86 zł**.

Wykres 24. Dochód na jednego mieszkańca w gminie, powiecie, województwie i w kraju w latach 2000-2007.

Źródło: Opracowanie własne na podstawach danych BDR GUS.

6.2. Inne instrumenty polityki władz lokalnych

Obok budżetu ważnym instrumentem polityki władz lokalnych jest plan przestrzennego zagospodarowania gminy Niemce. Na jego podstawie oraz z uwzględnieniem zawartych tam zasad i sposobów użytkowania przestrzeni - władze są w stanie przygotować i sporządzić atrakcyjne oferty inwestycyjne. Presja różnych funkcji, w tym zwłaszcza związanych z działalnością gospodarczą oraz mieszkalnictwem, wymaga ciągłej aktualizacji planu, oczywiście z poszanowaniem zasad ochrony najcenniejszych przyrodniczo obszarów.

Gmina posiada opracowany Program Ochrony Środowiska oraz Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Niemce na lata 2004-2015.

Kolejnym elementem dopełniającym instrumentarium władz lokalnych powinna stać się strategia rozwoju gminy.

6.3. Kapitał społeczny w gminie

Na terenie gminy Niemce istnieją 16 stowarzyszeń i organizacji społecznych, co daje niecałe 1, 0 % organizacji na 1000 mieszkańców gminy. Wskaźnik ten na terenie powiatu wynosi blisko 2, 5 % organizacji na 1000 mieszkańców. Działają tu między innymi Koła Gospodyń Wiejskich, Towarzystwo Regionalne Gminy Niemce, Nasutowskie Towarzystwo Oświatowe oraz klub jeździecki "ALEXANDER", który powstał i rozpoczął działalność hodowlaną i sportową wiosną 1999 roku. Siedzibą Klubu jest gospodarstwo specjalistyczno - hodowlane w Elizówce. W Nasutowie działa, również Stowarzyszenie pod nazwą Gminne Centrum Aktywacji Społecznej i Zawodowej oraz stowarzyszenie Homo Faber. Jest to grupa ludzi zajmująca się prawami człowieka, edukacją, działalnością na rzecz społeczności lokalnych. Wydawane jest również czasopismo „Taka Gmina”.

Frekwencja w wyborach w 2007 r. wyniosła 50,4%. Była ona wyższa od średniej frekwencji wyborczej w powiecie lubelskim, która wyniosła 48, 11% i nieznacznie wyższa od średniej w województwie – 50%.

Mówiąc o aktywności mieszkańców warto jeszcze wspomnieć o aktywności gospodarczej mieszkańców gminy Niemce. Podstawowy wskaźnik tej aktywności to ilość firm zarejestrowanych na 1000 mieszkańców. Dla gminy Niemce wskaźnik ten w 2006 r. wyniósł 53, 5 i był zbliżony do średniej powiatu – 54 podmioty i niższy niż średniej województwa – 68 podmiotów.

6.4. Pozycja gminy w województwie

W 2006 r. został przeprowadzony Ranking Gmin Lubelszczyzny, którego pomysłodawcą i organizatorem był Związek Gmin Lubelszczyzny.

Łącznie do uzyskania było maksymalnie 56 punktów. Gmina Niemce uzyskała 20, 68 punktów i zajęła 37 pozycję na 172 gminy wiejskie. Wyniki gminy w poszczególnych dziedzinach przedstawia poniższa tabela:

Tabela 22.

Lp.	Wskaźnik	Maksymalna liczba punktów do zdobycia	Punkty zdobyte przez Gm. Niemce
1.	średnia dochodów własnych na jednego mieszkańca w latach 2003-2005	6	2,14
2.	suma wydatków majątkowych inwestycyjnych na jednego mieszkańca 2003-2005	8	2,75
3.	pozyskane środki zewnętrzne inwestycyjne na jednego mieszkańca 2003-2006 (ZPORR, SAPARD, ISPA, PHARE, INTERREG, PAOW, Kontrakt Wojewódzki)	10	0,85
4.	gotowość inwestycyjna 2004-2006 (projekty do ZPORR)	8	2,87
5.	suma wydatków: transport na jednego mieszkańca 2003-2005	5	1,28
6.	suma wydatków: ochrona środowiska na jednego mieszkańca 2003-2005	5	0,04
7.	zdolność inwestycyjna (dochody-wydatki bieżące do dochodów ogółem)	8	5,87
8.	wyniki testu szóstoklasistów (2002/2003 2003/2004 2004/2005 2005/2006)	3	2,60
9.	wyniki testu gimnazjalistów (2004/2005 2005/2006)	3	2,28
Razem:		56	20,68

Źródło: Dane ze strony internetowej <http://www.zgl.pl/rankig.html>.

7. ANALIZA SWOT

Wszystkie czynniki, zjawiska i procesy wpływające na skalę oraz tempo rozwoju społeczno - gospodarczego danej jednostki samorządowej można podzielić na zewnętrzne (zmiany zachodzące w otoczeniu) i wewnętrzne.

Klasycznym narzędziem stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej jest zestawienie mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu oraz określenie jego szans i zagrożeń rozwojowych w tzw. analizie SWOT.

Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza: S – Strengths (silne strony), W – Weaknesses (słabości czyli słabe strony), O – Opportunities (możliwości, szanse), T – Threats (zagrożenia). Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie (usystematyzowanie) informacji o potencjale rozwojowym gminy oraz o dostrzeganych barierach. Jednocześnie, zwraca uwagę na pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia. W opracowaniu skoncentrowano się na ocenie wewnętrznych zasobów gminy, atutów i problemów, a także relacji między tymi elementami.

Gmina nie jest samoistnym tworem, lecz funkcjonuje w określonym otoczeniu, które tworzą inne jednostki samorządowe, administracja rządowa i służby administracji specjalnych oraz ich wzajemne powiązania o charakterze społecznym, ekonomicznym, organizacyjnym czy środowiskowym.

Uwarunkowania zewnętrzne, które pozostają niezależne od decyzji władz lokalnych, w istotny sposób determinują rozwój danej społeczności, a wpływ ten może być pozytywny lub negatywny. Władze gminy mogą jedynie monitorować zmiany zachodzące w jej otoczeniu, co pozwoli na identyfikację istniejących oraz przyszłych szans i zagrożeń rozwoju i zminimalizuje wpływ ewentualnych, negatywnych skutków.

Znajomość uwarunkowań gminy umożliwi podjęcie działań sprzyjających rozwojowi potencjału lokalnego i wykorzystaniu nadarzających się okazji.

Analizie poddano priorytetowe obszary funkcjonowania gminy, a mianowicie: przestrzeń, gospodarka, środowisko i społeczność.

Mocne i słabe strony gminy Niemce

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie geograficzne w bezpośrednim sąsiedztwie Lublina (w obszarze miasta wojewódzkiego), • Dogodne położenie komunikacyjne, • Korzystna sytuacja demograficzna, • Dobra pozycja gminy pod względem atrakcyjności inwestycyjnej, • Dobra baza surowcowa do rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego, • Lokalizacja na terenie gminy Lubelskiego Rynku Hurtowego, • Wysoki poziom zwodociągowania gminy, • Dobrze rozwinięta komputeryzacja szkół, • Bogate dziedzictwo kulturowe, • Dobre walory przyrodniczo - krajobrazowe umożliwiające rozwój turystyki i rekreacji • Możliwość skorzystania z funduszy pozabudżetowych(w szczególności z funduszy Unii Europejskie). 	<ul style="list-style-type: none"> • Bardzo niski poziom wyposażenia gminy w kanalizację sanitarną , • Słabo rozwinięta sieć gazowa na terenie Gminy, • Częściowo zamortyzowana sieć elektryczna wymagająca reelektryfikacji, • Brak ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych, chodników, parkingów i oświetlenia ulicznego, • Bardzo słabe bezpieczeństwo użytkowników dróg, • Brak dostatecznej bazy turystycznej i sportowej, • Brak dostatecznego zaplecza i przetwarzania produktów rolnych, • Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego, • Niewystarczająca aktywność społeczności lokalnej, • Znikoma aktywność w zakresie promocji Gminy, • Niedostateczna edukacja ekologiczna mieszkańców gminy,

Szanse i zagrożenia rozwoju gminy Niemce

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie szans wynikających z osiedlaniem się ludności i rozwojem budownictwa jednorodzinnego, • Wykorzystanie szans rozwoju gminy z programów wspólnotowych, • Rozwój infrastruktury pod potrzeby inwestycyjne, • Włączenie się gminy w rozwój turystyki poprzez promocję, oraz budowę ścieżek rowerowych, bazy noclegowej i innych atrakcji turystycznych), • Rozwój społeczeństwa informacyjnego – dostęp do informacji i wiedzy, • Rozwój odnawialnych źródeł energii oraz wzrost popytu na surowce energetyczne, • Podniesienie bezpieczeństwa publicznego poprzez działania profilaktyczne prowadzone przez gminę i gminne placówki oświatowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Trudności w dostępie do środków rozwojowych z Unii Europejskiej na poprawę infrastruktury technicznej gminy, • Niski poziom rozwoju przedsiębiorczości, • Coraz większe obciążenia budżetu gminy wydatkami społecznymi (pomoc społeczna, edukacja, służba zdrowia), • Marazm i niechęć mieszkańców gminy do zmiany swojej sytuacji życiowej, • Degradacja środowiska naturalnego związana z niewłaściwą gospodarką ściekami odpadami.

CZEŚĆ II

Cele i priorytety rozwoju Gminy Niemce

1. WIZJA I MISJA ROZWOJU GMINY NIEMCE.

Wizja rozwoju przedstawia pożądaný stan rozwoju gminy na koniec 2015 r.

Przy określeniu wizji rozwoju gminy wzięto pod uwagę następujące czynniki:

- uwarunkowania zewnętrzne, czyli otoczenie gminy zdefiniowane w analizie SWOT jako potencjalne szanse i zagrożenia,
- uwarunkowania wewnętrzne, określone w analizie SWOT jako mocne i słabe strony gminy,
- obowiązujące dokumenty strategiczne, zarówno te na poziomie gminy jak i te na wyższym poziomie : powiatu, województwa i kraju.
- instrumenty i programy finansowe, dostępne dla rozwoju gminy w ramach obecnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej.
- konsultacje społeczne przeprowadzone w formie badań ankietowych.

Z przeprowadzonej analizy SWOT wynika, że gmina Niemce napotyka na wiele problemów związanych z rozwojem gminy. Ogólnie można powiedzieć, że problemy te są charakterystyczne dla wielu gmin Polski Wschodniej, ale ze względu na położenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie Lublina, stolicy województwa, problemy te nasilają się i dotyczą głównie niedorozwoju podstawowej infrastruktury technicznej oraz braku kapitału inwestycyjnego. Gmina posiada również niski wskaźnik kapitału ludzkiego.

Wszystkie wyżej wymienione czynniki mają decydujący wpływ na słabo funkcjonującą gospodarkę lokalną, zdominowaną jednak przez rozdrobnione i mało dochodowe rolnictwo oraz niewystarczająco rozwiniętą przedsiębiorczość pozarolniczą.

Głównym celem prowadzącym do zmiany sytuacji w gminie jest przede wszystkim ukierunkowanie działań:

- na zwiększenie konkurencyjności lokalnej gospodarki,
- na kształtowanie wizerunku gminy przyjaznej mieszkańcom,
- na wzmocnienie walorów turystycznych i rekreacyjnych gminy,

W tym celu należy przede wszystkim zadbać o lepsze wyposażenie gminy w **infrastrukturę wodno - kanalizacyjną i gazową**. Należy dążyć do wspólnego działania z powiatem i województwem w celu poprawy **infrastruktury drogowej**.

Gmina powinna rozwinąć działania w kierunku **promocji gminy**, w kierunku **rozwój bazy turystyczno - sportowo- rekreacyjnej**. Powinna wzmocnić działania nakierowane na podnoszenie poziomu wykształcenia oraz mobilizowanie ludności do większej aktywności społecznej.

Uzupełniającym, ale niezmiernie ważnym jest podjęcie działań w kierunku edukacji ekologicznej mieszkańców w zakresie chociażby segregacji odpadów, odnawialnych źródeł energii w zakresie ochrony środowiska i naturalnego krajobrazu.

Rozwój gminy powinien być oparty na zrównoważonym rozwoju, uwzględniając potrzeby rozwoju lokalnego przemysłu, ale jednocześnie uwzględniając wszelkie atuty i walory przyrodniczo – kulturowe, które występują na terenie gminy.

Zmiany powinny dotknąć również sektor rolniczy. Należy podnieść poziom oświaty rolniczej. Poprzez pojawienie się większej liczby gospodarstw ekologicznych, nastąpi rozwój agroturystyki oraz wzmocni się ekonomicznie pozycja gospodarstw. Negatywne skutki przemian w rolnictwie powinny zostać złagodzone przez pomoc finansową dla rolników m.in. ze środków Unii Europejskiej.

Ważnym obszarem, który będzie podlegał rozwojowi, będzie sektor małych i średnich przedsiębiorstw. Gmina powinna rozwinąć system ulg i zachęt dla inwestorów, co powinno wpłynąć na tworzenie nowych miejsc pracy. Rozwój przedsiębiorczości przyczyni się w dłuższej perspektywie na wzrost dochodów budżetu gminy.

Wyzwaniem będzie również zaspokojenie potrzeb społecznych mieszkańców z terenu gminy. Oczekiwania społeczne są znaczne i wiążą się z podniesieniem, jakości usług zdrowotnych, kulturalnych oraz poprawy bezpieczeństwa publicznego. Od jakości funkcjonowania administracji publicznej i stopnia współpracy z organizacjami społecznymi zależeć będzie kondycja społeczeństwa, poczucie bezpieczeństwa oraz stabilności.

**Misja rozwoju
Gminy Niemce**

Cel I

Modernizacja infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców gminy

Cel II

Wykorzystanie walorów krajobrazowych, przyrodniczych, i nieskażonego środowiska naturalnego dla rozwoju turystyki i agroturystyki

Cel III

Wielofunkcyjny rozwój wsi i restrukturyzacja rolnictwa

Cel IV

Poprawa infrastruktury społecznej: poprawa stanu szkolnictwa, poprawa stanu i warunków opieki zdrowotnej w gminie, rozwój-bazy sportowo rekreacyjno-oświatowej, rozwój kultury i kapitału społecznego

Jako długofalowy cel strategiczny rozwoju Gminy Niemce przyjmuje się :
„Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców w wyniku zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Niemce”.

Osiągnięcie tego celu wymaga realizacji czterech następujących celów strategicznych:

- I. Modernizacja infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców gminy.**
- II. Wykorzystanie walorów krajobrazowych, przyrodniczych i nieskażonego środowiska naturalnego dla rozwoju turystyki i agroturystyki.**
- III. Wielofunkcyjny rozwój wsi i restrukturyzacja rolnictwa.**
- IV. Poprawa infrastruktury społecznej- poprawa stanu szkolnictwa podstawowego, poprawa stanu i warunków opieki zdrowotnej, rozwój-bazy sportowo rekreacyjno-oświatowej, rozwój kultury i kapitału społecznego**

2. MISJA ROZWOJU GMINY

**Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców w wyniku
zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju społeczno-gospodarczego
gminy Niemce.**

Misja rozwoju gminy wskazuje na cel nadrzędny, do którego należy dążyć realizując poszczególne elementy strategii.

3. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY

Misja rozwoju gminy będzie możliwa do spełnienia dzięki realizacji następujących celów strategicznych.

CEL STRATEGICZNY - I

Modernizacja infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców gminy

W ramach tego celu należy zrealizować w szczególności następujące ważniejsze działania:

1.	Ulepszenie dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich.
2.	Podniesienie bezpieczeństwa drogowego poprzez - budowę chodników, parkingów, oświetlenia ulicznego oraz sygnalizacji i znaków ostrzegawczych.
3.	Rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków oraz budowa nowej .
4.	Budowa sieci kanalizacyjnej na obszarach objętych zwartą zabudową mieszkaniową.
5.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach rozproszonej zabudowy mieszkaniowej.
6.	Modernizacja sieci wodociągowych, sieci elektrycznych oraz budowa sieci gazowej, zwiększenie liczby przyłączy gazowych .
7.	Rozwój infrastruktury teleinformatycznej

WSKAŹNIKI MONITORINGOWE:

- Udział dróg o nawierzchni twardej (twardej ulepszonej) w długości dróg ogółem
- Długość ulepszonych i zmodernizowanych dróg na terenie gminy.
- Długość i liczba wybudowanych chodników, parkingów oświetlenia ulicznego.
- Udział procentowy gospodarstw domowych z dostępem do kanalizacji zbiorczej lub przyzagrodowych oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie gospodarstw domowych.
- Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej.
- Udział procentowy gospodarstw domowych z dostępem do sieci gazowej w ogólnej liczbie gospodarstw domowych.
- Długość zmodernizowanych sieci elektrycznych.
- Długość sieci szerokopasmowej

CEL STRATEGICZNY - II

Wykorzystanie walorów krajobrazowych, przyrodniczych i nieskażonego środowiska naturalnego dla rozwoju turystyki i agroturystyki

W ramach tego celu należy zrealizować w szczególności następujące ważniejsze działania:

1.	Wprowadzenie nowoczesnej gospodarki odpadami (likwidacja dzikich wysypisk, segregacja odpadów, itp.).
2.	Rozwój i promocja aktywnych form wypoczynku, budowa, wytyczenie i oznakowanie tras i ścieżek rowerowych.
3.	Promocja gminy jako przyjaznego i atrakcyjnego miejsca dla turystów, opracowanie oferty promocyjnej dla turystyki rodzinnej, szkolnej, sobotnio - niedzielnej.

WSKAŹNIKI MONITORINGOWE:

- Liczba zlikwidowanych wysypisk śmieci.
- Ilość odzyskanych surowców wtórnych.
- Długość wytyczonych i oznakowanych ścieżek rowerowych.
- Liczba powstałych obiektów infrastruktury turystycznej,
- Liczba gospodarstw agroturystycznych,
- Liczba wydanych materiałów promocyjno-informacyjnych.

CEL STRATEGICZNY - III

Wielofunkcyjny rozwój wsi i restrukturyzacja rolnictwa

W ramach tego celu należy zrealizować w szczególności następujące ważniejsze działania:

1.	Budowa i rozwój bazy turystycznej (hotel, kwatery prywatne, wypożyczalnia sprzętu sportowego- np. rowery).
2.	Urządzenie chodników, parkingów przystosowanych również dla osób niepełnosprawnych, zapewnienie usług gastronomicznych i noclegowych.
3.	Rozwój rzemiosła, innych poza turystycznymi usług oraz nieuciążliwego drobnego przemysłu np. drzewnego, przetwórstwa płodów rolnych i runa leśnego. Wsparcie działalności związanej z przetwórstwem owoców oraz warzyw.
4.	Popularyzowanie inicjatyw wspierających rozwój przedsiębiorczości i usprawniających ich funkcjonowanie.
5.	Zdynamizowanie rozwoju agroturystyki.

WSKAŹNIKI MONITORINGOWE:

- Stopa bezrobocia.
- Liczba podmiotów gospodarczych., liczba utworzonych miejsc noclegowych , gastronomicznych , gospodarstw agroturystycznych.
- Liczba powierzchni działek przeznaczonych na działalność przemysłową.
- Ilość grup producentów rolnych.

CEL STRATEGICZNY - IV

Poprawa infrastruktury społecznej - poprawa stanu szkolnictwa, poprawa stanu i warunków opieki zdrowotnej w gminie, rozwój bazy sportowo - rekreacyjno – oświatowej , rozwój kultury i kapitału społecznego

W ramach tego celu należy zrealizować w szczególności następujące ważniejsze działania:

1.	Utworzenie obiektu sportowo - rekreacyjno- oświatowego w Niemcach.
2.	Modernizacja i wyposażenie istniejących obiektów szkolnych i sportowych na terenie gminy (np. budowa boisk szkolnych przy istniejących placówkach oświatowych).
3.	Poprawa bezpieczeństwa publicznego mieszkańców gminy.
4.	Rozwój instytucji kultury, modernizacja niezbędnej infrastruktury, wspieranie imprez kulturalnych itp.
5.	Modernizacja istniejących placówek medycznych, rozszerzenie ofert usług medycznych i stomatologicznych, promocja edukacji zdrowotnej, wspieranie programów z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia.
6.	Przeciwdziałanie ubóstwu i patologiom społecznym (narkomania, alkoholizm) m.in. poprzez programy oświatowo – wychowawcze, rozwój pomocy psychologiczno – pedagogiczno – prawniczej.

WSKAŹNIKI MONITORINGOWE:

- Liczba wybudowanych i zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej.
- Zmniejszenie liczby przestępstw i wypadków drogowych.
- Ilość miejsc objętych monitoringiem.
- Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, programach, liczba uczestników działań zapobiegających marginalizacji.

4. Spójność z innymi dokumentami

Wyżej sprecyzowane cele są zgodne ze z następującymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi:

- **Strategią Rozwoju Kraju na lata 2007-2015**
- **Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020**
- **Narodową Strategią Spójności 2007-2013**
- **Programem Operacyjnym Rozwoju Polski Wschodniej 2007-2013**
- **Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego 2007-2013**
- **Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013**
- **Programem Gospodarki odpadami gminy Niemce**

Strategia Rozwoju Kraju - główny cel to „podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i ich rodzi”.

Wizja rozwoju gminy Niemce „Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców w wyniku zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Niemce” jest zgodna z powyższym celem.

W misji rozwoju gminy zawarte są między innymi cele strategiczne takie jak :

- Poprawa infrastruktury technicznej
- Poprawa infrastruktury społecznej

Cele te korespondują z głównymi celami Strategii Rozwoju Kraju.

Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego – za nadrzędny cel uważa „osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Lubelszczyzny poprzez zwiększenie konkurencyjności województwa oraz optymalne wykorzystanie jego wewnętrznych potencjałów rozwojowych”

Cele strategiczne rozwoju gminy wpisują się w wyżej wymienione założenia.

Uwzględniają rozwój zrównoważony i podnoszenie konkurencyjności gospodarki gminy.

Narodową Strategią Spójności – wskazuje następujące cele:

- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
- wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,

- poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych,
- wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Program Operacyjny „Rozwój Polski Wschodniej”, bazuje na kilku celach szczegółowych, wśród których są przede wszystkim:

- poprawa dostępności i jakości powiązań komunikacyjnych województw Polski Wschodniej
- stymulowanie rozwoju konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy
- rozwój wybranych funkcji metropolitalnych miast wojewódzkich

Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013,

wskazuje następujące cele szczegółowe rozwoju województwa lubelskiego:

- poprawa warunków inwestowania oraz zwiększenie spójności terytorialnej województwa
- zwiększenie konkurencyjności regionalnej gospodarki poprzez restrukturyzację i lepsze wykorzystanie innowacji
- wzmocnienie kapitału społecznego Lubelszczyzny.

W **Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich** na lata 2007-2013 (PROW 2007-2013) brak jest jednoznacznego sprecyzowania przejrzystych celów programu, jednakże analiza całego dokumentu pozwala na stwierdzenie zgodności zapisów strategii rozwoju gminy z czterema osiami priorytetowymi PROW

Oś 1: Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego

Oś 2: Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich

Oś 3: Jakość Życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej

Oś 4: Leader

5. System wdrażania, monitorowania i finansowania Strategii Rozwoju Gminy Niemce

Realizacja Strategii Rozwoju i Wieloletniego Planu Inwestycyjnego uzależniona jest w głównej mierze od wysokości pozyskanych pozabudżetowych środków zewnętrznych, w szczególności funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe gminy wskazują, że na realizację przyjętych celów zabezpieczone zostanie co najmniej 15 % kosztów realizowanych projektów.

Zakłada się również, że niewykonanie wszystkich zadań w pierwszych latach horyzontu powoduje przesunięcie ich realizacji na lata następne.

Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy jest elementem niezbędnym do szybkiego i prawidłowego rozwoju gminy. Sam dokument jednak nie jest receptą na sukces i aby przyniósł zamierzone efekty konieczne jest jego sumienne wdrażanie oraz sprawowanie kontroli nad jego realizacją.

5.1. Wdrażanie

Realizacja większości zadań związanych z rozwojem lokalnym znajduje się w kompetencji władz samorządowych i to właśnie samorząd gminny będzie odpowiedzialny za wyniki wdrożenia Strategii. Podstawowym dokumentem wdrażania będzie Wieloletni Plan Inwestycyjny. Powinien on wskazywać konkretne zadania, projekty, które będą realizowane w latach 2009-2015 wraz z oszacowaniem kosztów ich realizacji. Przedstawione propozycje należy jednak traktować nie tylko jako rekomendacje dla władz samorządowych, lecz także lokalnych liderów i mieszkańców. Niektóre zadania z pewnością nie mieszczą się w zakresie ustawowych kompetencji samorządowych władz gminy, ale stanowią platformę działania wszystkich aktorów rynku lokalnego. Dotyczy to szczególnie zadań, które nie będą samoczynnie uruchomione przez mechanizmy gospodarki rynkowej, a mogą być realizowane w sposób partnerski tylko w przypadku integracji mieszkańców, przedsiębiorców i władz samorządowych. Tylko poczucie tożsamości rodzi odpowiedzialność.

Z uwagi na zakres bezpośrednich kompetencji władz samorządowych w podejmowaniu działań na rzecz rozwoju, zadania strategiczne mogą dotyczyć bezpośrednio zadań ustawowych własnych lub zleconych. Wiele takich zadań jest także wyrazem inicjatywnej funkcji samorządu lokalnego. Uruchamiane mogą być poprzez wchodzenie w spółki z podmiotami partnerskimi, poprzez działalność marketingową wobec inwestorów jak też poprzez współpracę z samorządem województwa w ramach strategii rozwoju regionalnego.

Tak więc w realizację strategii zostaną zaangażowane władze samorządowe gminy, gminne jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe czy lokalni przedsiębiorcy. Część zadań będzie możliwa do realizacji zaś przy współpracy z samorządami innych gmin, władzami powiatu i województwa.

Ponadto aktywny udział społeczeństwa przy wdrażaniu strategii jest niezwykle ważnym czynnikiem gwarantującym skuteczną realizację zapisanych zadań. Korzyści wynikające z osiągnięcia celów strategicznych będą bowiem udziałem wszystkich. Taka współpraca z kolei wpłynie na rozwój gminy i poprawę jakości życia mieszkańców, co jest głównym celem niniejszej strategii.

5.2. Źródła finansowania

Do realizacji strategii zostaną wykorzystane środki z budżetu gminy oraz:

- środki z budżetu państwa
- środki ze źródeł zewnętrznych krajowych i zagranicznych, w tym przede wszystkim z Unii Europejskiej w ramach prowadzonych przez nią polityk
- środki z programów pomocowych dla małych i średnich firm (pożyczki, preferencyjne kredyty),
- kredyty bankowe i inne pożyczkowe instrumenty finansowe.

Konsekwentna realizacja strategii i wykorzystanie wszystkich możliwych funduszy krajowych i zagranicznych, przyczynić się winno do pozyskania źródeł finansowych, nie tylko przez gminę, ale również organizacje pozarządowe, sektor małych i średnich przedsiębiorstw i rolników.

5.3. Monitorowanie

Monitoring jest niezbędnym elementem składowym każdej strategii. Jego celem jest zbadanie zgodności efektów działań z wcześniej założonymi celami, ich skuteczności i efektywności. Proces monitoringu polega na systematycznym zbieraniu danych dotyczących realizacji strategii i programów. Zebrane dane służą do porównania wskaźników osiągniętych z zakładanymi. Monitoring umożliwia również wychwycenie ewentualnych błędów i nieprawidłowości i szybkie reagowanie na nie. Umożliwia także dostosowanie strategii do zmieniających się uwarunkowań społecznych i ekonomicznych.

Oceny skuteczności realizacji strategii dokonywać powinien zespół ekspertów powołany przez Urząd Gminy Niemce, który będzie odpowiedzialny także za monitorowanie strategii. Ze względu na fakt, że strategia jest realizowana przez różne programy konieczna jest współpraca gminy z instytucjami i jednostkami odpowiedzialnymi za wdrażanie i monitoring tych programów. Dane do monitorowania będą pochodziły głównie z ogólnodostępnych źródeł statystycznych. Na podstawie zebranych danych raz na dwa lata przedstawiany będzie raport z postępów we wdrażaniu strategii. Zostanie on przygotowany w oparciu o dane statystyczne, dane o sytuacji społeczno-gospodarczej i w oparciu o informację zwrotną otrzymaną od poszczególnych podmiotów. Raport będzie przedstawiony do wiadomości opinii publicznej.

5.4. Promocja Strategii

W celu efektywnego wdrażania strategii niezbędne są wszelkie działania promocyjne i informacyjne. Niezwykle ważna jest publikacja dokumentu i rozpowszechnienie go wśród mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji, stowarzyszeń, jednostek organizacyjnych itp. Konieczne jest maksymalne uspołecznienie strategii, tworzenie wokół niej przyjaznego klimatu. Pełny tekst dokumentu powinien znajdować się również na stronie internetowej gminy.

6. Konsultacje społeczne

Do opracowania i w trakcie opracowania niniejszej Strategii Rozwoju Gminy Niemce posłużyły konsultacje społeczne na terenie gminy. Odbywały się one zwyczajowo jak w większości gmin wiejskich województwa lubelskiego, poprzez coroczne zebrania wiejskie, gdzie gro mieszkańców i ich liderzy lokalni (radni, sołtysi) podnosili w dyskusji zagadnienia dotyczące potrzeb inwestycyjnych i pozainwestycyjnych niezbędnych do wykonania w bieżącym roku i w latach następnych. Poniżej wymienione potrzeby rozwojowe podnoszone były również i konsultowane na komisjach i sesjach Rady Gminy Niemce przez radnych gminy i zaproszonych gości.

W opracowaniu niniejszego dokumentu uwzględniono wszelkie uwagi wymienione w ankiecie która dostępna była w budynku Urzędu Gminy Niemce oraz na stronach internetowych Gminy Niemce.

Główne problemy, kierunki rozwoju inwestycyjnego i rozwoju pozainwestycyjnego w opinii mieszkańców a w szczególności występujących w ich imieniu liderów lokalnych to kierunki rozwojowe dzielące się na zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne:

7. ZAKOŃCZENIE

Reasumując, należy stwierdzić, że proponowane strategiczne zadania rozwoju gminy nie stanowią planu rozwoju gminy. Wskazują jedynie na kierunki i instrumenty działania, które należy podjąć aby po spełnieniu określonych warunków osiągnąć zakładane cele.

Efekty Strategii będą w dużej mierze zależały od integracji wokół jej realizacji władz samorządowych, instytucji, podmiotów gospodarczych, grup społecznych oraz wszystkich mieszkańców, którzy rozumieją sens rozwoju społeczno - gospodarczego gminy.

Załącznik :

Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Niemce